Туркистон бир, ватан бир

Туркистон

Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

1993 йил 30 октябрь • Шанба • № 121 (14149) ترکستان * TURKİSTAN Сотувда эркин нархда

Ўзбекистон Президенти Францияда

ПАРИЖ, 28 октябрь. РАТА—ТАСС мухбири Сергей Батирев билан ЎзА махсус мухбири Лев Левин хабар қилади: бугун Франция пойтахтининг асосий кўчалари ва майдонларида Ўзбекистон ва Франция давлат байроқлари ҳилпираб турибди. Президент ҳамда Бош вазир борғоҳлари — Елисей ва Матиньон саройлари ҳам давлат байроқлари билан безатилган. Улар Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг бу мамлакатга ташрифи давом этаётганини эслатади. Ислом Каримов ташрифининг биринчи кунида Франция Президенти Франсуа Миттеран ва Бош вазир Эдуард Балладюр билан суҳбатлашди, Елисей саройида янги Оврўпонинг Париж хартиясига имзо чекди. Бу эса Ўзбекистоннинг Оврўпада Хавфсизлик ва Ҳамкорлик Кенгашига қўшилганини билдиради. Шунингдек, Франция билан Ўзбекистон ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома, бир қанча ҳукуматлараро битим ҳам имзоланди.

Бугун биз катта аҳамиятга молик ҳужжатларни имзоладик, деди Франция Президенти Франсуа Миттеран Елисей саройидаги ҳужжатларни имзолаш маросимидан кейин сўзга чиқиб. Шу тариқа биз муносабатларимизда янги даврни бошладик. Франсуа Миттеран уч-тўрт ойдан сўнг Ўзбекистонга жавоб ташрифи билан боришини айтди. Қадимий маданият ва тарихга эга бўлган Ўзбекистон жаҳон маданиятига муносиб ҳисса қўшган. Бу мамлакат билан муносабатларни ривожлантиришга Франция катта аҳамият бермоқда, деди Ф. Миттеран. Барча ишларингизда сизга муваффақият тилаймиз.

Ўзбекистон сиёсат, иқтисодиёт, маънавият соҳаларида Франция билан дўстона муносабат ўрнатишга ҳаракат қилмоқда, деди Ислом Каримов жавоб нутқида. Бугун имзоланган ҳужжатлар тарихий аҳамиятга эга, деди у. Бу ҳужжатлар яқинда мустақиллигининг икки йиллигини нишонлаган ёш Ўзбекистон Республикаси билан Франция каби буюк давлат ўртасида ҳамкорлик қилиш учун янги истиқболлар очади. Улар, шунингдек, ўзаро манфаатдорлик асосига қурилаётган давлатлараро тенг ҳуқуқли муносабатларнинг намунасидир, деди Ўзбекистон Президенти. Бу — бошқа кўп давлатлар раҳбарлари учун яхши намуна бўла олади, деб давом этди у. Мазкур ҳужжатларда кўзда тутилган тадбирлар амалга оширилибгина қолмай, кейин ҳам давом этаверади, деб умид қиламан. Сиз Ўзбекистонга ташриф буюрадиган вақтгача ҳамкорлигимизни кенгайтирадиган ва чуқурлаштирадиган янги ҳужжатларни тайёрлаб қўямиз. Ўзбек халқи француз халқига, унинг ўтмишига ва ҳозирги кунига зўр ҳурмат билан қарайди, Франция билан ҳамкорлик қилиб, ўз олдига қўйган мақсадларга эришажагига ишонади.

Ўзбекистон Президенти шу куни Франция Бош вазири Эдуард Балладюр, ташқи ишлар вазири Ален Жюппе билан суҳбатлашди. Кечқурун Франция Президенти мўътабар меҳмон шарафига зиёфат берди.

Ўзбекистон Президентининг ташрифи, деди Франция Ташқи ишлар вазирлигининг расмий вакили Ришар Дюке журналистлар билан суҳбатда, иккала мамлакатга ўзаро муносабатларни чинакамига бошлаб юбориш ва унинг доираларини белгилаш имконини беради. Ўзбекистоннинг «Ўрта Осиёда тутган ўрни эътиборга олинса, у Франция учун муҳим ҳамкордир», деб таъкидлади Франция вакили. Унинг сўзларига қараганда Ислом Каримовнинг француз раҳбарлари билан суҳбатида бу минтақадаги аҳволга, шунингдек Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги тадрижий тараққиёти истиқболларига кўпроқ эътибор берилади.

Ташриф чоғида иқтисодий ҳамкорликни ривожлантириш масаласи асосий мавзулардан бири бўлади. Франция мутахассисларининг фикрича, бундай ҳамкорлик имкониятлари жуда катта. Гап, аввало, энергетика, авиация транспорти, телеалоқалар, деҳқончилик саноат мажмуи, тўқимачилик саноати каби тармоқлар ҳақида бормоқда. Эътироф этилганидек, иккала мамлакат ўртасидаги савдо-сотиқ ҳажми, афсуски, жуда кам: ўтган йили Ўзбекистоннинг Францияга сотган маҳсулоти ҳажми 230 миллион франк, Франциянинг экспорт ҳажми эса атиги 30 миллион франк бўлди.

Икки мамлакат ўртасидаги маданий алоқалар, хусусан тилшунослик ва археология мутахассислари ўртасидаги мулоқотлар ривожланиб бормоқда. Яқинда Тошкентда Франциянинг Марказий Осиёни ўрганиш маркази очилди.

Франция бошқа соҳаларда ҳам, хусусан мутахассислар тайёрлаш соҳасида ҳамкорликни ривожлантиришга тайёр деб таъкидлади Ташқи ишлар вазирлиги вакили.

Ўзбекистон Президентининг Францияда бўлиши дастурида миллий мажлис ва сенат раислари Филипп Сегэн, Рене Монори, савдо-саноат доираларининг намояндалари билан учрашувлар кўзда тутилган.

Ўзбекистон Президентининг Францияга ташрифи шанба куни ниҳоясига етади.

Ҳамкорликнинг ёрқин истиқболлари

ПАРИЖ, 29 октябрь. Франция Президенти Франсуа Миттеран, Бош вазир Эдуард Балладюр, ташқи ишлар вазири Ален Жюппе билан суҳбатимиз чоғида Марказий Осиёда барқарорлик ва хавфсизликни таъминлаш муаммоларини, Тожикистон ва Афғонистондаги аҳволни, МДҲ аъзоси бўлган мамлакатлар ўртасидаги ўзаро муносабатларни муҳокама қилишга катта эътибор берилди, деди Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов РАТА — ТАСС мухбирининг саволига жавобан.

Ислом Каримовнинг сўзларига қараганда, Франция раҳбарлари билан суҳбат чоғида МДҲ мамлакатларининг кўпчилиги томонидан яқинда тузилган иқтисодий иттифоқ келажаги, «рубль зонаси» амал қилиши билан боғлиқ муаммолар, МДҲдаги иқтисодий жиҳатдан бир-бирига яқинлашиш истиқболлари батафсил муҳокама қилинган.

Лекин, асосий эътибор Франция билан Ўзбекистон ўртасида барча соҳада ҳамкорликни ривожлантиришга қаратилди, деб таъкидлади у. Мазкур ташриф чоғида мислсиз ҳужжатлар, яъни Франция билан Ўзбекистон ўртасида дўстлик ҳамда ҳамкорлик тўғрисидаги Шартнома махсус битимлар имзоландики, улар шу ҳамкорликни ривожлантиришга хизмат қилиши лозим, деди Ислом Каримов.

Бугун Ислом Каримов Париж мэрияси — ҳокимлигида бўлиб, миллий мажлис раиси Филипп Сегэн билан учрашди ва суҳбатлашди.

Ўзбекистон Президентининг журналистлар билан суҳбати Франциядаги етакчи банклардан бири — «Креди Комерсьяль де Франс» банки қароргоҳида муддаолар ҳақидаги битим имзолангандан сўнг бўлиб ўтди. Бу битимда мазкур банк Бухорода нефтни қайта ишлаш заводи қуриш лойиҳасини пул билан таъминлашни кўзда тутади. Заводни Франциядаги «Текнип» фирмаси қуради.

Биз ҳозир «Креди Комерсьяль де Франс» (ССФ) банки билан ҳамкорлигимизни ривожлантириш йўлида янги муҳим қадам қўйяпмиз, деди Ислом Каримов битимни имзолаш маросимида. ССФ анча вақтдан буён Франция ва Ўзбекистон ўртасидаги савдо-сотиқ муносабатларида ўзаро ҳисоб-китоб қилишни таъминлаб келмоқда. Бугун биз Француз банки ҳамкорликдаги дастлабки саноат лойиҳасини пул билан таъминлаши ҳақида келишиб олдик. Ўзбекистоннинг шу банкка қўйган маблағи бу ҳамкорлик учун кафолатдир. Нефтни қайта ишлаш заводи биз учун жуда зарур, заводни қуриш эса лойиҳа билан боғлиқ. Бу лойиҳани биз Франциядаги «Элф-Акитэн» нефть-химия концерни, шунингдек, бошқа кўпгина компаниялар билан биргаликда амалга оширмоқчимиз.

Президент Ислом Каримов Ўзбекистон хорижий сармоядорларга қандай кафолат бера олиши мумкин, деган саволга жавобан мамлакатда вазият барқарор ва хавфсиз эканини таъкидлади. Ўзбекистондаги аҳвол собиқ СССРдаги бошқа республикаларда мавжуд вазиятдан, жумладан, Россиядаги вазиятдан барқарорлиги ва хавфсизлиги билан фарқ қилади. Бундан ташқари, Ислом Каримов республика табиат ресурсларига бойлигини, хусусан, пахта етиштириш жиҳатидан жаҳонда тўртинчи ўринда ва олтин қазиб чиқариш бўйича саккизинчи ўринда турганини эслатди. Республиканинг олимлари, илмий салоҳияти, қудратли энергетика базаси ҳам катта бойлик ҳисобланади, буларнинг ҳаммаси хорижий сармоядорларнинг диққатини жалб этмоқда, деди Президент. Ислом Каримов, шунингдек республикада хорижий ишбилармонлар учун ҳуқуқий негиз ва кафолат яратилганига, бу эса уларнинг фаолиятига қулай шарт-шароитларни вужудга келтиришига эътиборни қаратди.

(ЎзА).

Диққат: ташаббус

«БАРЧАМИЗНИНГ ЎРНИМИЗ ПАХТАЗОРДА»

РЕСПУБЛИКАМИЗ ЁШЛАРИНИНГ ҚАРОРИ ШУНДАЙ

Маълумки айни кунларда бободеҳқонларнинг қалб қўри, пешона тери эвазига етиштирилган, ризқ-рўзимиз ҳисобланган пахтани йиғиб-териб олиш жадал суръатларда давом эттирилмоқда. Мустақил давлатимизнинг юксак хирмонини бунёд этишда ёшу қари бирдек жонбозлик кўрсатмоқда.

Бугун пахта мавсуми янада долзарб паллага кирди. Яна озгина ғайрат, озгина шижоат бўлса бас, ёғин-сочинли кунларга қолмасдан кўзланган марра эгалланади. Шубҳасизки, бунда ёшларнинг ўрни айниқса каттадир. Шуларни кўзда тутган ҳолда ҳамда жойларда ёшлар томонидан билдирилаётган таклиф ва хоҳиш-истакларни инобатга олиб, Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси 6 ноябрда давлатимизнинг бош қонуни — Конституциямиз қабул қилинганлигининг бир йиллиги олдидан «Барчамизнинг ўрнимиз пахтазорда» шиори остида ёшлар ҳашарини ўтказиш ташаббуси билан чиқди. Шу куни ишлаб топилган маблағ юртимиз келажаги бўлмиш йигит-қизларнинг ижтимоий-иқтисодий муаммоларини ҳал қилишга сарфланади.

Азиз ёшлар!

Ушбу хайрли ташаббусни қўллаб-қувватлаб, вақтингизни аямасдан катта меҳнат байрамида муносиб иштирок этасизлар, деб ўйлаймиз.

Ёшлар Иттифоқи фаоллари! Ҳашарнинг оммавий равишда, уюшқоқлик билан, юксак кўтаринкилик руҳида ўтиши кўп жиҳатдан Сизларга боғлиқ. Шу куни барча куч ва имкониятларни ишга солган ҳолда, ҳашарчию, теримчиларга зарур шарт-шароитларни яратиб бериб, уларга фаол мададкор бўласизлар, деган умиддамиз.

ҲАММА ЁШЛАР ҲАШАРИГА!

ДАЪВАТГА ЖАВОБАН

Куни-кеча матбуотда эълон қилинган Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасининг республика йигит-қизларига, ташкилот аъзоларига чақириғи мамлакатимиз вилоятлари пахтазорларида меҳнат қилаётган ёшлар қатори ўқув юртлари талабалари, саноат корхоналари ёш ишчи ва хизматчиларини, фаолларини янада руҳлантириб юборди. «Сизнинг ёшларга хос кучу-шижоатингиз ва фидойилигингизга кўп нарса боғлиқ, — дейилади жумладан Даъватномада. — Бир сўз билан айтганда, Мустақиллик хирмонини мўл-кўл қилиб яратиш Сизнинг қўлингизда. Буни дилдан чуқур ҳис этган ҳолда янада ғайрат ҳамда матонат билан меҳнат қилишингизга ишончимиз комил».

Мамлакатимизнинг турли бурчакларидан таҳририятимизга келаётган хат ва хабарлар, ғалабага эришилганлиги ҳақидаги шошилинчномалар пахта йиғим-теримининг уюшқоқлик билан боришида ёшлар асосий куч бўлаётганликларидан далолат бериб турибди.

ҚАРШИ

Косон, Китоб, Нишон, Қамаши туманларида Ўзбекистон ЁИ Марказий Қўмитасининг Чақириғидан сўнг йигит ва қизлардан иборат зарбдор бригадалар тузилди. Ёшлар Иттифоқи ташкилотлари котиблари ана шу жамоаларга раҳбар этиб сайландилар. Улар ҳозирги кунларда далаларда юқори унум билан ишлаётган теримчилар билан елкама-елка туриб, суръатга-суръат қўшмоқдалар. Бундай ёшлар жамоаларида кунлик иш унуми ҳам бирмунча юқори бўлмоқда.

Ёшлар Иттифоқи вилоят қўмитаси ана шу ташкилотчилик ишларининг асосий ташаббускори сифатида майдонга чиқди.

Айни кунларда Қашқадарё вилоятидаги барча шаҳар, туман қўмиталари ходимлари ҳам этак боғлаб пахтазорларга чиқдилар. Улар кунига 80—100 килограммданга етказиб пахта теришга муваффақ бўлмоқдалар.

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ, ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ ТЕЛЕРАДИО КОМПАНИЯСИ, ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАДАНИЯТ ИШЛАРИ ВАЗИРЛИГИ АБДУЛЛА ҚОДИРИЙ ВАҚФИ

ЁШ ХОНАНДАЛАРНИНГ АНЪАНАВИЙ

«КАМОЛОТ—93»

ТАНЛОВИНИ ШУ ЙИЛ ДЕКАБРЬ ОЙИДА ЎТКАЗАДИ

Халқимизнинг ёш, иқтидорли, хушовоз хонандаларини кашф этиш мақсадида ўтказилаётган **ушбу танловда 16 ёшдан 35 ёшгача бўлган хонандалар қатнашишлари мумкин.**

Иштирокчилар танлов ташкилий қўмитаси эътиборига 2 та халқ ва ихтиёрий қўшиқ тақдим этишлари шарт.

Аризалар 10 ноябрга қадар қабул қилинади.

Манзилгоҳ: Тошкент шаҳар, Туроб Тўла кўчаси, 1, тел: 45-74-66.

Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси, 11. Тел: 41-08-50.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МИЛЛИЙ ХАВФСИЗЛИК ХИЗМАТИ МАТБУОТ МАРКАЗИ ХАБАР ҚИЛАДИ:

ҚОРА НИЯТ АМАЛГА ОШМАДИ

Ўзбекистон Республикасининг Афғонистон билан давлат чегаралари участкаларидан бирида чегарани бузиб ўтишнинг олди олинди. Бир гуруҳ қуролланган кишилар дарёдан сузиб ўтиб, мамлакатимиз ҳудудига кириб олишга уринишди. Чегарачиларнинг огоҳлантириб осмонга ўқ отишларига жавобан чегара бузувчилар мўлжалга олиб ўт очишди.

Сон жиҳатидан кўп бўлган чегара бузувчилар гуруҳи билан жангга киришган чегара наряди аниқ ва дадил ҳаракат қилди. Олишув атиги бир неча дақиқа давом этди. Чегара бузувчиларнинг иккитаси ўлдирилди, қолганлари Афғонистон ҳудудига чекинишди.

Ўзбекистон чегарачилари орасида нобуд бўлганлар йўқ. Чегара бузувчиларнинг қуролли босқинчилигини даф қилишда мардлик ва жасорат кўрсатгани учун оддий аскарлар Равшан Жўрабоев, Сардор Жуманиёзов ва Зайниддин Хушвақтов чегара қўшинлари қўмондонлиги томонидан рағбатлантирилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

1993 ЙИЛНИНГ 1 НОЯБРИДАН МЕҲНАТ ҲАҚИ, ПЕНСИЯЛАР ВА СТИПЕНДИЯЛАРНИНГ МИҚДОРИНИ ОШИРИШ ТЎҒРИСИДА

Истеъмол моллари ва хизматларнинг нархлари ўсиб бораётган шароитда Ўзбекистон Республикаси аҳолисини ижтимоий муҳофаза қилиш мақсадида:

1. 1993 йилнинг 1 ноябридан бошлаб Ўзбекистон Республикаси ҳудудида:

Иш ҳақининг энг оз миқдори ойига 16.200 сўм қилиб белгиланиб, иш ҳақи ўртача 1,2 баравар оширилсин;

Фуқароларнинг солиқ олинмайдиган даромадларининг энг паст даражаси ойига 16.200 сўм миқдорида белгилансин;

Меҳнат пенсиясининг энг оз миқдори ойига 17.550 сўм қилиб белгилансин, ҳозирги вақтда амалда бўлган барча турдаги пенсияларнинг миқдорлари ўрта ҳисобда 1,2 баравар оширилсин.

2. Олий ўқув юртлари талабаларининг, техникумлар ва ҳунар-техника билим юртлари ўқувчиларининг стипендиялари 1,2 баравар кўпайтирилсин, шу билан бирга талабаларнинг ошхоналари ва буфетларида тушлик овқатларнинг қийматидан 50 фоизли чегирмалар сақлаб қолинсин.

3. Бюджетдан пул билан таъминланадиган вазирликлар ва идоралар, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳамда Тошкент шаҳар ҳокимликлари, ташкилотлар ва муассасалар ушбу Фармонда белгиланган энг оз иш ҳақи миқдорига асосланиб, меҳнатга ҳақ тўлаш бўйича ягона тариф сеткаси разрядларига мувофиқ ходимларнинг мансаб окладлари ўз вақтида қайтадан ҳисоблаб чиқилишини таъминласинлар.

4. Ўзбекистон Республикаси Ижтимоий таъминот вазирлиги мазкур Фармонга мувофиқ пенсияларнинг миқдорлари қайтадан ҳисоблаб чиқилишини таъминласин.

5. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги бюджетдан таъминланадиган муассасалар ва ташкилотлар ходимларининг иш ҳақини, пенсиялар ва стипендияларни ошириш билан боғлиқ сарф-ҳаражатларни пул билан таъминлаш манбаларини аниқласин.

6. Мулкчилик шаклларидан қатъи назар хўжалик ҳисобидаги корхоналар ва ташкилотларга мазкур Фармонга мувофиқ даромад манбаларини қидириб топишига қараб, даромад манбалари вақтинча етишмай қолган тақдирда эса банк муассасалари аниқ мақсадни кўзлаб берадиган кредитлар ҳисобидан меҳнат ҳақини ошириш тавсия қилинсин.

7. Ушбу Фармон бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси зиммасига юклатилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти **И. КАРИМОВ.**

Тошкент шаҳри,
1993 йил 28 октябрь.

«Навоийназот» бирлашмаси республикамиздаги етакчи саноат корхоналаридан бири ҳисобланади. Бирлашмадаги халқ истеъмол моллари корхонаси бир неча кичик корхоналарни ўз ичига олган.

Яқинда Швейцариядаги «Пассан» фирмасидан дизайн мосламаси келтирилди. Энди лиқда корхонада юқори даражадаги техника ёрдамида юзлаб турдаги тўқима мато нусхалари тайёрланади. Бу ишни эса ёш муҳандис Самарам Қаршиева ўзи эплмоқда.

— Бирлашмамизда 900 га яқин ишчи меҳнат қилмоқда, — дейди шу жамоа раҳбари Баҳодир Шарипов. — Ҳар ойда 450—460 миллион сўмлик маҳсулот тайёрламоқдамиз.

СУРАТЛАРДА: ип йигириш цехи ишчиси Бобожон Қулматов; нейтрон ишлаб чиқариш цехида иш қизғин.

Т. НОРҚУЛОВ суратлари.
(ЎзА).

Шу сўнгги хабар

ГОЛЛАНДИЯ КАРТОШКАСИ

Жалолқудуқ туманидаги «Ғалабанинг 30 йиллиги» жамоа хўжалиғида Голландия уруғи ва технологияси асосида етиштирилган картошкани мутахассислар текшириб кўрганида ҳар тупда 1—3 килограммдан ҳосил борлиги аниқланди. Ҳисоб-китоблар хўжаликдаги картошка экилган 20 гектар майдондан саккиз юз эллик тоннадан ортиқ ҳосил олиш мумкинлигини кўрсатди.

Йиғиб олинган картошканинг асосий қисми уруғликка сақлаб қўйилди. Қолгани эса хўжалик ҳудудида яшаётган аҳолига тарқатилади.

Андижон вилоятининг бошқа хўжаликларида ҳам картошка ҳосили етилди ва уни пешма-пеш йиғиштириб олишга киришилди. Вилоят бўйича бу йил 908 гектар ерга Голландия картошкаси экилган. Унинг ҳар бир гектаридан камида 300 центнердан ҳосил йиғиштириб олиш мўлжалланмоқда.

ЭНЕРГИЯНИ ТЕЖАБ САРФЛАШ КЕРАК

Ўзбекистон энергия назорати мубоширлари — инспекторлари металлургия заводига бориб текширганларида маҳсулот ишлаб чиқариш учун энергия сарфлашнинг меъёри ошириб белгиланганини аниқладилар. Текширишдан сўнг заводда энергия сарфи назорат остига олинди, ресурсларни тежаш ва энергия сарфини камайтириш тадбирлари тайёрлана бошланди.

Ўзбекистон энергия назорати яна элликта машинасозлик ва металлургия корхоналарида, шунингдек, Фарғона ва Жиззах вилоятларида электр қуввати қандай сарфланаётганини текширди. Кўп корхоналарда энергия сарфи меъёридан ошириб юборилгани аниқланди. Электр қувватини оқилона сарфлаш маҳсулот таннархини камайтириш омилларидан биридир. Ортиқча сарфларни камайтириш, ресурсларни тежайдиган технологияларни жорий этишга доир тадбирлар сўзсиз амалга оширилиши керак.

ТИББИЕТ ФАОЛЛАРИ ЙИҒИЛИШИ

«...Биз шифокорлар ҳам ўзимизга тегишли хулосалар чиқаришимиз керак. «Соғлом авлод учун» шиори остида ишлар эканмиз, асосий вазифамиз оналик ва болаликни муҳофаза қилишдир. Оналик ва болаликни муҳофаза қилишда Президент қарорлари ва Фармонларини амалга ошириб, кўпгина фойдали ишлар йўлга қўйилганини кўрамиз. Масалан, акушер-гинеколог, терапевт, педиатрлар ёрдамларини биргаликда, узвий боғлиқликда олиб бориш, шифокорлар билан олимлар, шифохоналар билан кафедралар узвий мулоқотининг йўлга қўйилиши шулар жумласидандир».

Бу нутқни Тошкент шаҳар 2-туғруқхона шифокори Ф. Норматова Республика Президенти И. Каримовнинг халқ депутатлари Сирдарё вилоят кенгаши сессиясида сўзлаган нутқида ўртага қўйилган вазифаларни муҳокама қилишга бағишланган тиббиёт ходимлари йиғилишида сўзлади. Маърузачи ва сўзга чиққанлар тиббиёт соҳасида ижобий ўзгаришларга эришиш борасида қилинаётган ишлар ва муаммолар ҳақида гапирдилар.

Йиғилишда Тошкент шаҳар ҳокимияти Соғлиқни сақлаш Бош бошқармаси бошлиғи Қ. Ризаев, туман ҳокимлари, 1-сил касалликлари шифохонаси бош шифокори А. Расулов шаҳар санитария-эпидемиология станцияси бош шифокори М. Зоиров ва бошқалар иштирок этишди.

ЧИННИ ГУЛШАН ГУЛЧИСИ

ГЎЗАЛЛИККА ОШИҚ КЎНГИЛ

Гул — табиат париси. Унинг чиройига шайдо, муаттар исига сархуш бўлмаган киши бўлмаса керак. Каттаю-кичик гулни севмайди, камалак мисоли жилваланувчи чечакларни ишқибоз билан дасталайди, хонасининг тўрига қўяди. Бу азалий одат. Фақат шугина эмас, унинг жилоси матоларда ва либосларда, турли буюмларда, хонадонларнинг безакларида ҳам ўз аксини топган, албатта. Шундан ҳам нафосат яратувчиларнинг кўплари гулга қиёслашади.

Зуваласи муқаддас она заминдан ясалган Ўзбекистон чиннисининг довруғи етти иқлимга маълум ва машҳур. Чертганингизда жаранги ўзгача, жилоси кўзни олувчи пиёла-ю косани, ликобча-ю лаганларни гуркураган дийдорида турадиган лаганларнинг харидорлари кўп. Улар дастурхон кўрки, айнамас бисот.

Тошкент чиннисининг шуҳратини оламга таратишда заводнинг кўпдан-кўп заҳматкаш, моҳир, қўли гул ишчилари қаторида энг дилкаш, хос чиройи ва жилоларини чинни идишларга кўчираётган, янгидан-янги нафисларини кашф этаётган рассомларнинг хизмати катта. Улар чинниларни кўркам гуллар, нақшлар билан безашнинг ўзи билан чекланиб қолаётганлари йўқ. Дунёга танилган алломалар, давлат арбоблари, адиб ва шоирларнинг ёрқин сиймоси акс этган чинни кўзалар тўй, байрамларда энг нодир совға саналади. Шундай буюртмаларни маромига етказиб бажаришда, чинни идишларнинг янги туркумларининг кўркам бўлишида ўз истеъдоди, қалб кўри, маҳоратини корхона ташкил этилган дастлабки йилларданоқ бағишлаб келаётганлардан бири Ўзбекистон халқ рассоми Холиқул Ҳайдаровнинг хизмати беқиёс. У ўзининг чорак асрлик ҳаётини бекаму-кўст шу заводга бағишлади. Бу давр унинг ижодий баркамол, изланишдан толмас, ишлаб чарчаш нима эканлигини билмас йиллари бўлган. Буни мусаввир чиннига муҳрлаган иффатли келинчак, кўзлари чақноқ куёв-тўра, меҳри дарё мунис онахон, чеҳрасидан нур ёғилиб турган нуроний отахон сиймосидан ҳам билиш мумкин.

Сарағоч шаҳридан Келес дарёси бўйлаб ўтади. Унинг жануб томонидан Ўзбекистоннинг Тошкент вилояти, шимол томонидан Қозоғистоннинг Чимкент вилояти ҳудуди бошланади. Холиқул Ҳайдаров шу сарҳаднинг шимолий қисмида, қозоқ овуласида таваллуд топган. Аммо унинг болалиги ҳам, ўсмирлик йиллари ҳам ўзбеклар орасида ўтган. Чунки унинг бобоси Тошкент туманидаги ҳозирги Собир Раҳимов номли жамоа хўжалигида яшаган. Шундан ҳам у ўрта мактабни Кўктерак маҳалласидаги Ҳамид Олимжон номли ўзбек мактабида ўқиган.

Холиқул қўлига етуклик аттестатини олганида келажакда қайси касбни танлаш муаммоси олдида турган эмас. Аммо урушнинг оғир йилларида бобоси, момоси ва кейинчалик отасидан айрилган ғирт етимнинг бошини ким силайди, унинг орзусини рўёбга чиқаришда ким тўғри йўлга бошлайди? Икки опаси эса жамоа хўжалигида оддий меҳнатчи, рўзғор ташвишида, укаси Абдуқодир ўқувчи.

УСТОЗЛАРНИНГ БАҒРИ КЕНГ БЎЛАДИ

Халқимиз ичида ҳар қандай шароитда ҳам меҳр-оқибатли, мурувватли инсонлар оз эмас. Шулардан бири Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби Самиғ Абдуллаев ўсмирга қўлини чўзган илк устоз бўлади. Холиқулнинг истеъдодини кўриб, уни Беньков номли республика рассомлар билим юртига етаклади. У ҳаётнинг нурли ва машаққатли, сермазмун ва сердавқ олтин остонасига қадам қўйди.

Билим юртини 1954 йилда муваффақиятли тугатган Холиқул Ҳайдаров Тошкент туманидаги 15-сон Навоий номли мактабга расмдан дарс берувчи ўқитувчи йўлланмасини олди. Мактабда болаларга расмдан сабоқ беришнинг ўзи билан чекланиб қолмади.

Рассомнинг «Гулхан», «Ғунча» журналлари билан ижодий ҳамкорлиги ғоят фаол бўлди. Унга турли мавзулар бўйича буюртмалар тушиб турди. У ҳар бир топшириқни кутилгандан ҳам аъло ва сермазмун бажарарди. Бунда Холиқул ака машҳур рассомлар — Кутлуғ Башаров, Нури Галиев, Дамир Файзраҳмонов, Георгий Чеганов сингари мўйқалам соҳиблари билан дўстлашиши, ижодий ҳамкорлиги, мулоқотлари катта роль ўйнади. 1960 йили уни янги ташкил этилган Қрим татар тилида чиқадиган «Ленин байроғи» газетасига ишга таклиф этишди. Газета таҳририятидаги фаолияти йиллари унинг ижод қирраларини очишга, маҳоратини оширишга ёрдам берди. Айтиш мумкинки, камолот мактабига айланди.

ИЖОД ЗАВОДГА КЎЧДИ

Холиқулни 1968 йилда Тошкент чинни заводига ишга таклиф қилишди. Бу шунчаки тасодифан бўлган эмас. У бундан олдин ҳам завод билан алоқа ўрнатган, ўз ижоди намуналарини таклиф этган эди. У бу ерда чиннига портрет тушириш тизими ва унинг ишлаш жараёнларининг аниқ режасини кашф этди. Кўзага истаган суратни тушириб, уни пишириб олиш жуда нозик санъат. Уни мукаммал эгаллаб, халқимизга манзур бўладиган жозибали рангларни топиш, миллий руҳга мос чойнак ва пиёлалар ишлаш ўз-ўзидан бўлмайди. Холиқул ана шу очилмаган қўриқда янгилик очди. Унинг яратган ажойиб чинни кўзалари кўпчиликни маҳлиё этиб, унинг обрў-эътиборини оширди. Ижодкор бу ютуқлар билан мағрурланмади. Аксинча, ўзига бўлган талабчанликни янада оширди, изланди, меҳнат қилишдан толмади. Ахир у ҳаётда ҳам, ишда ҳам ҳамиша ғайрат ва жўшқинлик билан яшайди. Дилида янги режалар, умидлар жўшиб туради.

Холиқул Ҳайдаров меҳнат фаолияти давомида давлатнинг минглаб шошилинч буюртмаларини аъло сифатли қилиб бажарди. Бу билан фақат Тошкент чиннисинигина эмас, балки ўзбек амалий санъати нуфузини оламга намоён этди. Унинг бу соҳадаги хизматлари муносиб тақдирланди. 1977 йилда Холиқул Ҳайдаровга республикада амалий тасвирий санъатини ривожлантиришдаги хизматлари учун Ўзбекистон халқ рассоми унвони берилди. Унинг чинни кўзаларга сиймосини кўчирган кишилар орасида Индира Ганди, Сулаймон Демирэл, Алишер Навоий, Беруний, Улуғбек, Ғафур Ғулом ва бошқалар бор.

ОТ ЎРНИНИ ТОЙ БОСАР

Яқинда Ўзбекистон Рассомлар уюшмаси халқ усталари бўлимидаги сопол, фаянс, чинни кўргазмаларни кўздан кечираётган пайтимизда Холиқул ака билан тасодифан учрашиб қолдик. Унинг бу ерда кўргазмага қўйилган асарлари бор. Янги ижодий асарлар, чинни заводида муҳандис бўлиб ишлаётган катта ўғли Муродбек ишлари билан қизиқдик. Унинг қолган фарзандларининг касб-корларидан хабардормиз. Ўртанча ўғли ота касбини тутган, муаллим-мусаввир. Қизи Соҳибжамол муаллима. Кенжа ўғли Талғат сополга ишқибоз.

Даврамизга Холиқул аканинг дўстларидан бири келиб қўшилди. У Холиқул ака исми олдига олтмишвой иборасини қўшиб, қутлуғ санаси билан табриклади. Биз ҳам қутладик. Лекин у кўринишидан ҳали 60 ёшга тўлмагандек кўринарди.

Ҳа, юрт хизматида бўлган, халқ дуосини олган, эл олқишига сазовор инсон қаримайди. Нафосатга ошифта кўнгил ёш билан ўлчанмайди.

Карим РАҲИМ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими.

"ТЕАТР: ШАРҚ-ҒАРБ" ХАЛҚАРО ФЕСТИВАЛИ
INTERNATIONAL FESTIVAL "THEATRE: EAST-WEST"
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ФЕСТИВАЛЬ "ТЕАТР: ВОСТОК-ЗАПАД"

«АМИР ТЕМУР»— АНЖУМАН ҚАТНАШЧИСИ

Республикамиз пойтахтида давом этаётган «Театр: Шарқ — Ғарб» биринчи халқаро фестивалида 30 мамлакат саҳна усталари қатнашмоқда. Улар қаторида республикамизнинг етакчи театрлари билан бирга вилоятлар санъаткорлари ҳам саҳна асарлари билан иштирок этаётганлиги эътиборга лойиқдир.

Фестивалнинг бешинчи куни Ҳамза номидаги Ўзбек Давлат академик драма театрида Муллатўйчи Тошмуҳамедов номидаги Қашқадарё вилоят мусиқали драма театри истеъдодли шоир ҳамда драматург Тўра Мирзо қаламига мансуб «Амир Темур» икки пардали драмасини томошабинлар ҳукмига ҳавола этди.

Биз асарни бир мутахассис сифатида эмас, балки оддий томошабин кўзи билан кўриб, ундан олган айрим таассуротларимизни қисқача баён қилишни лозим топдик. Шуни олдиндан айтиш керакки, асарни ғоявий-фалсафий жиҳатдан ҳам, актёрларнинг ижроси жиҳатидан ҳам, саҳна безаги ва режиссураси жиҳатдан ҳам яхши деб баҳолаш мумкин. Бунда ўзбек адиблари ичида биринчи бўлиб шу мавзуга қўл урган асар муаллифи Тўра Мирзо, саҳналаштирувчи режиссёр Баҳодир Назаров, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби, рассом Садриддин Салимов меҳнати самараси, театр актёрларининг маҳорати кўзга яққол ташланади.

Асар томошабиннинг кўз ўнгида кино кўргандек узлуксиз икки соат мобайнида давом этади. Лекин ана шу вақт ичида Амир Темурнинг қандай соҳибқирон эканлиги, кенг қамровли фаолияти, инсонга хос баъзи ожиз томонлари, даврнинг зиддиятлари, тожу тахт учун кураш, адолат ва разолат сингари масалалар кескин тўқнашувларда ишонарли тарзда кўрсатиб берилган. Бу ўринда яна шуни ҳам айтиш керакки, асарнинг композицион тузилиши ўзига хос, оригинал. Кекса Темурнинг (Ўзбекистон халқ артисти О. Беганчиев) Зиндоний (артист Й. Раҳимов) билан ўзининг босиб ўтган йўлини сарҳисоб қилиш борасидаги баҳсидан бошланади ва шу билан якунланади. Бу муаллифга соҳибқироннинг фаолиятидаги энг муҳим даврларини, воқеаларни қамраб олиш имкониятини берган. Натижада Темурнинг улуғвор ва авлиё бир зот сифатидаги сиймоси намоён бўлиб, асарда илгари сурилган ғоя тўлақонли очилишига хизмат қилган.

Бирлашмасдан, жипслашмасдан туриб, миллат бўлиш мумкин эмас. Давлатни бошқаришда ота билан фарзанд ўртасида имтиёз йўқ. Бунга йўл қўйилса, адолатга зил кетади. Жиноят жазосиз қолмаслиги зарур. Мақсад қириш эмас, қуришдир... Асарни томоша қилар экансиз, хаёлингиздан шунга ўхшаш фикрлар ўтади. Асарда Амир Темурнинг бу борадаги ишлари, унинг салтанатни бошқаришдаги донолиги, байналмилаллиги, туркий миллатларнинг ҳамжиҳатликка даъвати, истиқболга бўлган умиди моҳирона кўрсатилган.

Асарни саҳнада жонлантириш, унинг моҳиятини очиб бериш ва ғоясини томошабинга етказишда актёрларнинг роли катта, албатта. Шу жиҳатдан олганда, назаримизда, барча актёрлар ўзларига топширилган ролни муваффақиятли ижро этишга ҳаракат қилишган. Айниқса бунда Темур (Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Х. Амирқулов), Сароймулкхоним (Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистка Л. Холиқова), Сайийд Барака (Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист А. Тўлаев), Амир Ҳусайин (Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист О. Исмоилов), Йилдирим Боязид (артист Б. Раҳмонов) ва бошқаларни кўрсатиб ўтиш мумкин. Бир кичик мақолада ҳамма ижрочиларнинг исм-шарифларини кўрсатиш, уларга бирор бир баҳо бериш қийин.

Халқаро фестиваль давом этаяпти. Сеҳрли санъат санъаткорлари ўз мухлисларига шодлик улашиб, маънавиятларини бойитишга беминнат хизмат қилишаяпти. «Амир Темур» драмаси эса театр саҳнасининг яна бир бақувват асар билан бойиганлигидан далолат бериб турибди.

К. РАҲИМОВ,
«Туркистон»нинг махсус мухбири.

БУ КЎҲНА ДУНЁ

ВОҚЕАЛАР·ХАБАРЛАР·ҲОДИСАЛАР

КЕЧА БУГУН ЭРТАГА

● **ҲИНД** аскарлари қамал қилиб турган Ҳазратбал мачитидаги ўттиздан ортиқ жангарилар ва бандилар юқумли касаллик ва очликдан вафот этишлари мумкин. 15 октябрдан бери мачит ичида жон сақлаётган экстремистлар бунинг учун Ҳиндистон ҳукуматини айбламоқдалар.

● **ЭСТОНИЯ**, Латвия ва Литва бундан буён НАТОнинг ҳарбий машқларида қатнашади. Ҳар ҳолда АҚШ давлат котиби Кристофер мазкур уч республика ташқи ишлар вазирлари билан учрашувда шу фикрни илгари сурди.

● **АГАР** Халқаро валюта фонди тавсиясига амал қиладиган бўлса, Молдова аҳолиси оғир кунларни бошдан кечириши мумкин. Ушбу фонд экспертлари иштирокида тайёрланган махсус дастур Молдовада яқин ойлар ичида иссиқлик энергиясининг нархини тўрт баравар, электр энергияси нархини 2,5 баравар оширишни кўзда тутади.

● **ОЗАРБАЙЖОН** Мудофаа вазирлиги Тоғли Қорабоғ атрофида кечаётган уруш ҳаракатлари натижасида Озарбайжон томони кўрган талофатларни биринчи марта ошкор қилди. Бу бемаъни ва аёвсиз уруш оқибатида 11 мингдан зиёд киши ҳалок бўлган. Қочоқларнинг эса сон-саноғи йўқ. Биргина Эронга 40 минг одам қочиб ўтган. Эрон ва Озарбайжонни иккига бўлиб турган Аракс дарёси бўйларида яна 60 минг қочоқ қўшни мамлакатга ўтиш учун қулай фурсатни кутиб турибди.

● **ВЕНЕСУЭЛАДА** ўтказилган университетлар хорлари фестивалида қатнашган Гавана дорилфунунининг 10 нафар хор ижрочиси Кубага қайтиб бормаслик учун Венесуэла ҳукуматидан сиёсий бошпана сўрадилар. Афсуски, бундай ҳол кейинги йилларда Озодлик ороли учун оддий воқеа бўлиб қолмоқда.

● **ҲОЗИР** Осиё ва Тинч океан минтақасидаги шаҳарларда қарийб миллиард киши яшамоқда. 2020 йилга бориб бу рақам яна 1,5 миллиардга кўпаяди. Бу маълумот БМТнинг иқтисодий ва ижтимоий комиссияси маърузасида қайд этилди.

● **АМРИҚОЛИКЛАР** бошқа қадриятлар орасида оилани биринчи ўринга қўядилар. Чикаго университети олими Том Смит раҳбарлигида олиб борилган тадқиқот буни яна бир карра тасдиқлади.

КЕЧА БУГУН ЭРТАГА

Унда айтилишича, 85 фоиз амриқоликлар оилага садоқат кўрсатиб, ёстиқдошларига хиёнат қилишмаган экан. Фақат 15 фоиз оилада бу қадриятга риоя қилинмаган, дейилади олим келтирган маълумотда.

● **АМРИҚО** маъмурияти Кубада демократик ислоҳотлар ва инсон ҳуқуқларини ҳурмат қилиш билан боғлиқ масалалар ҳал этилмагунча бу мамлакат билан муносабатларни яхшилаш борасидаги ҳар қандай имкониятни рад этди, АҚШ давлат котибининг ёрдамчиси А. Уотсон журналистларга шуни маълум қилди.

● **ТОЖИКИСТОН** Республикаси Олий Кенгаши Раёсати қарорига биноан шу йилнинг 1 октябридан бошлаб, бюджет ҳисобидан маблағ билан таъминланадиган ташкилотлар — соғлиқни сақлаш, маориф, фан, маданият, ҳуқуқни муҳофаза қилиш ва бошқарув органлари ходимлари иш ҳақи икки баравар ошди. Халқ хўжалигининг барча тармоқларидаги энг кам иш ҳақи 8 минг сўм, энг кам нафақа 12 минг сўм этиб белгиланди. Талабалар стипендиялари ҳам оширилди.

● **ИСРОИЛ** ракеталарга қарши «ХЕЦ» комплексини олтинчи марта синаб кўрди. Синов муваффақиятли ўтди. Бу тадбир АҚШнинг бевосита молиявий қўллаб-қувватлаши натижасида амалга оширилмоқда. Август ойида «ХЕЦ» комплекси Исроил ҳарбий кемасидан отилган «СКАД» туркумидаги ракета — ўлжани уриб туширолмаган эди. Эндиликда Амриқо янги синовлар учун яна маблағ ажратишни маълум қилди.

● **ДУНЁДА** энг бадавлат одам ҳисобланган Бруней султони (унинг маблағи 33 миллиарддан ортади) яқинда Кипрнинг Лимасол шаҳридаги маъмурият меҳмонхонасида 5 кун яшади ва ...хизмат ҳақи учун бир қоп пул ташлаб кетди. Қопдан 1700 та 100 долларлик купюр ва миннатдорчилик сўзлари ёзилган бир парча қоғоз чиқди.

КЕЧА БУГУН ЭРТАГА

ХОРИЖДА НИМА ГАП?

● ЖАНУБИЙ Кореяда 1984 йили қабул қилинган таълим ҳақидаги қонунда ўрта мактаблардаги умумий таълимнинг мажбурийлигига кафолат берилган эди. Ҳақиқатда эса у энди кучга кирмоқда дейиш мумкин. 28 октябрь куни эълон қилинган давлат дастурида 1997 йилдан бошлаб мактабларнинг ўрта синф ўқувчилари бепул таълим олиши қайд этилган.

● ЯПОНИЯ қурол-яроғ, ҳарбий техника ва уларни тайёрлашда ишлатиладиган материал ҳамда асбоб-ускуналарни экспорт қилиш устидан қаттиқ назоратни ўрнатишда Осиё ҳудудидаги қўшниларга ёрдам беради.

● ХИТОЙ Халқ Республикаси фазога учирган йўлдошнинг икки тоннага яқин синиқ парчалари ерга тушиши мумкин. Амриқо Қўшма Штатлари космик қўмондонлиги шу ҳақда хабар тарқатди. 8 октябрь куни учирилган космик аппарат билан алоқа 10 кундан кейин узилиб қолган эди. Фазо машинасининг парчалари Атлантиканинг жанубий қисмига — Африка ва Жанубий Амриқо оралиғига келиб тушиши кутилмоқда.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ЎҒЛИ ОТАСИНИ ҚУТҚАРДИ

● НИЖНИЙ новгородлик ота-бола кўл соҳилида дам олишаётганди. Ота ўғлига «калла ташлаб», сувга шўнғишни ўргатмоқчи бўлди ва шундай қилди ҳам. Аммо... сув остида қолиб кетди. Яхшиям ўғли Сергей бор экан. Атрофда дам олаётганларни ёрдамга чақириб, отасини ўлимдан қутқариб қолди.

Маълум бўлишича, ота сувга қаттиқ «калла ташлаган». Натижада 35 ёшли отанинг бўйин умуртқаси синган ва сув юзига сузиб чиқолмаган.

ФЛОМАСТЕР ҲАҚИҚИЙ ПУЛНИ «ТАНИЙДИ»

● МАЪЛУМИНГИЗ борки, ҳозир телевидениеда пулнинг ҳақиқий ёки қалбаки эканлигини аниқлайдиган фломастер ҳақида эълон берилмоқда. Кўпчилигингиз бу эълонга ишонмагандирсиз ҳам, негаки, уни биз ҳали кўз билан кўриб, қўл билан ушламаганмиз. Бироқ шундай бўлса-да, ишонишингизга тўғри келади. Бундай фломастерлар ҳақиқий, бор нарса. Уни бельгиялик олимлар яратишган. Икки хил рангли, оғирлиги 10 грамм, узунлиги 13,2 сантиметр келадиган бу фломастерлар нафақат Бельгияда, балки бошқа мамлакатларнинг банкларида, молия тармоқларида катта шов-шув ва қизиқиш уйғотмоқда. Гап шундаки, ушбу фломастер ёрдамида сиз атиги бир неча сонияда пулингизнинг ҳақиқий ёки қалбаки эканлигини билиб оласиз. Бунинг учун телевидение эълонида айтилганидек, пул сиртига шу фломастерда чизасиз. Агар чизиқ сариқ рангда бўлса (чизиқ бир неча соатдан сўнг ўз-ўзидан йўқолиб кетади), қувонаверинг, пулингиз ҳақиқий. Агар фломастер қора рангли чизиқ қолдирса, тамом «тревога» кўтаринг — пул қалбаки.

Битта шундай фломастер беш мингта пулни текшириб кўришга етади. Дунёнинг барча йирик банклари, гавжум меҳмонхоналар, Лас-Вегас ва Атлантик-Ситидаги ўйин ўтказиладиган уйлар, «Макдональдс» ресторани, шунингдек, кўплаб дўкон ва суғурта компаниялари шу кунларда мўъжизакор қаламдан, тўғрироғи, ушбу фломастердан фойдаланишмоқда.

Бугунги кунгача бундай фломастердан 2,5 миллион дона чиқарилган. У Амриқо долларини, Бельгия, Франция ва Швейцария франкини, немис маркасини, Япония иенини, Италия лирасини ва бошқа давлатларнинг валюталарини, шунингдек, Россия рублини ҳам «танийди», яъни ҳақиқий ёки ҳақиқий эмаслигини ажратиб беролади. Фақат Англия фунтини, Швеция ва Норвегия кронини ҳамда Канада долларини яхши ажратолмайди, чалкашиб кетади. Бунга сабаб уларда пул чиқариш технологиясининг бошқачалигидир.

ЎЗБЕК-ТУРК ТИЖОРАТ ЛИЦЕЙИ

Ўзбекистон Республикаси халқ таълими ҳамда Туркия Миллий таълим вазирликлари ўртасида тузилган шартномага асосан мамлакатимизда турли йўналишдаги лицейлар фаолият кўрсатмоқда.

Ургутда очилган ўзбек-турк Онадўли тижорат лицейида сайёҳлик, иқтисод ва тижорат соҳалари мутахассислари тайёрланади. Унга тест синови асосида юз нафар ўқувчи қабул қилинди. Тўрт йиллик ўқишнинг биринчи — тайёргарлик босқичида инглиз, турк ва ўзбек тиллари мукаммал ўргатилади. Иккинчи ўқув йилидан эса фанлар инглиз ва турк тилларида ўқитилади. Талабалар ишлаб чиқариш амалиётини Туркия корхона ва муассасаларида ўтказадилар.

МАТБУОТ ЯНГИЛИКЛАРИ

ЖУРНАЛИСТЛАРНИНГ ХАЛҚАРО АНЖУМАНИ

Истанбулда «Туркий жумҳуриятларнинг ўзаро танишуви ва яқинлашувида матбуотнинг ўрни» мавзуида халқаро конференция бўлиб ўтди. Туркия Ташқи ишлар вазирлиги ва Истанбул дорилфунуни ташаббуси билан ўтказилган бу анжуманда ўзбекистонлик журналистлар ҳам иштирок этдилар.

Конференция қатнашчилари Овроосиё матбуоти уюшмасини тузиш, ўзаро ахборот алмашиб туриш ва жумҳуриятлараро газета нашр этишга келишиб олдилар.

«ХАБАРНОМА» — «ПРЕСС-БЮЛЛЕТЕН»НИНГ ЯНГИ СОНИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти девонининг нашри — «Хабарнома» — «Пресс бюллетен»нинг 10-сони босмадан чиқди. Ундан Президентимизнинг июль — сентябрь ойларида турли йиғин ва анжуманларда сўзлаган нутқ ҳамда маърузалари, имзолаган фармонлари ўрин олган.

Ҳурматли муштарийлар!

Айни пайтда «Хабарнома» — «Пресс бюллетен»нинг келгуси йил сонлари учун обуна давом этмоқда. Президентимиз фаолиятини мунтазам ва изчил ёритиб борувчи ушбу нашрга обуна барча алоқа бўлимларида чекланмаган миқдорда қабул қилинади. Эслатиб ўтамиз, унинг нашр кўрсаткичи: — 75453.

Йиллик обуна баҳоси эса 4000 сўм.

БУГУН ҲАММА ПАХТАКОР

«Ҳосил–93»

«ШУ ЖУМЛАДАН БИЗ ҲАМ» — ДЕЙДИ ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ БУХОРО ВИЛОЯТ ҚЎМИТАСИ БИРИНЧИ КОТИБИ БАҲРИДДИН МУҲИДДИНОВ.

Баҳриддин таҳририятга қўнғироқ қилди. Буни биз ундан сал илгарироқ кутган эдик. «Тўйдан олдин ноғора қоқмайлик деб, шундай қилдим. Бугун юзимиз ёруғ. Вилоятимиз бу йил ҳам мамлакатимизда биринчилардан бўлиб йиллик режани бажарди. Энди гаплашсак, ярашар, — деди у камтарона оҳангда. — Мамлакатимиз довонидан ошгунича суръатни бўшаштирмаймиз», — қўшимча қилди у. Мана, унинг мухбиримизга деганлари:

— Ҳозиргина вилоятимиздаги янги туман Қоравулбозорга тарғибот-ташвиқот бригадасини жўнатдик. Аслида бундай тадбирлар эскича ишлаш тарзидек бўлиб туюлиши ҳам мумкин. Аммо далада ишловчиларга: «Ҳорманг, энди!» деб икки оғиз ширин сўз айтиш, маданий ҳордиқ улашиш ҳам катта гап, назаримда.

Бу мавсумда ана шундай ишларни йўлга қўйиш мақсадида вилоятимиз ҳокими Дамир Ёдгоровнинг ташаббуси билан хайрли ишга қўл урилди. Вилоят деҳқончилик саноати уюшмаси, касаба уюшмалари вилоят кенгаши, Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи вилоят қўмитаси ҳамда Бухоро шаҳар ҳокимлиги биргаликда пахта йиғим-теримида қатнашаётган ҳашарчилар ўртасида ўзаро мусобақа шартларини ишлаб чиқди. Бу мавсумнинг уюшқоқлик билан боришида катта омил бўлди. Хусусан, йиғим-теримда пахтакорларга яқиндан туриб ёрдам бераётган ўқув юртлари талабалари ғайратига ўн ғайрат қўшилди. Октябрь ойининг биринчи ўн кунлиги якунига кўра, олий ўқув юртлари ўртасида биринчи ўринни олган Бухоро давлат тиббиёт институти, ўрта махсус ўқув юртлари орасида тиббиёт билим юрти, ҳунар-техника билим юртлари ичида 12-билим юрти пул мукофоти ва қимматбаҳо совғалар билан тақдирланди.

Куни-кеча ана шу мусобақанинг иккинчи босқичига якун ясалди. Олий ўқув юртлари орасида ўринлар алмашди: Бухоро давлат университети олдинги ўринга чиқди. Биринчи ўн кунликнинг ғолиблари ўз ўринларида қолди. Мен бу гапларни нега айтаяпман? Пахтазорларда эрта тонгдан кеч оқшомгача меҳнат қилаётган ҳашарчига ҳам, пахтакорга ҳам далда керак. Уларга маданий ҳордиқ улашиш лозим. Шундагина ишлар олдинга силжийди. Ҳашарчи ёшларимизнинг кўпчилиги қўриқ Қоравулбозор туманининг 1- ва2 -давлат хўжаликларида ишлашмоқда. Уларнинг шижоати туфайли ҳар иккала хўжаликда ҳам йил давомида етиштирилган мўл ҳосил ёғин-сочинли кунларга қолдирилмай териб олинмоқда.

Президентимиз Ислом Каримовнинг вилоятимиз пахтакорларига йўллаган табриги, Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқининг ёшларга Чақириғи вилоятимиз ёшларини ҳам тўлқинлантириб юборди. Пахта йиғим-теримидаги иштирокни мамлакатимизнинг зафар кунигача давом эттириш бухоролик ҳар бир ёшнинг мақсадидир.

...Суҳбатимиз шу ерга келганда, симда гудоклар эшитила бошлади. Биз бухоролик ёшлар етакчисини ва у орқали меҳнаткаш юрт пахтакорларини катта хирмон билан табриклашга улгурдик, холос.

Сувонқул РУСТАМ ёзиб олди.

* * *

Избоскан туманидаги Тельман номли жамоа хўжалигининг Мусурмонқул Маматқулов бошчилик қилаётган бригадаси далаларида бу йил пахтадан мўл ҳосил етиштирилди. Мавжуд 43 гектар пахта майдонида деҳқончилик қилаётган жамоада шу кунларда пахта йиғим-терими жадал суръатларда олиб борилмоқда.

Суратчи мухбиримиз К. УЛМАСОВ яқинда бригадада бўлиб, мавсум илғорлари Нилуфар Набижонова билан Нилуфар Ўсароваларнинг суратларини олиб қайтди. Нилуфарлар ва уларнинг ўнлаб дугоналари терим суръатига жадаллик бахш этмоқдалар.

«Мерседес» биргаликда яратилади

Германиянинг жаҳонга машҳур «Мерседес-Бенц» фирмаси билан «Қишлоқ хўжалик машинасозлиги» концерни ўртасида Дружба шаҳридаги Хоразм автомобиль ишлаб чиқариш бирлашмасида юк машиналари ишлаб чиқарадиган корхона барпо этиш тўғрисида битим имзоланган эди.

...Бу ерда ҳозир корхонани ишга туширишга қизғин тайёргарлик кетмоқда. «Қишлоқ хўжалик машинасозлиги» концерни ва «Мерседес-Бенц» фирмаси вакиллари ўртасида тузилган шартномада корхонани тўла қувват билан ишлашга босқичма-босқич ўтказиш кўзда тутилган. Дастлаб Германиядан бутловчи деталлар келтирилади. Кейинчалик, қайта қуриш тугалланиб, техникавий режалар амалга оширилгач, корхона тўла қувват билан ишлай бошлайди. Бирлашманинг бош директори И. Арслонбековнинг фикрича, шу йилнинг охирида корхонада ўнлаб юк машиналари чиқарилади.

«Мерседес-Бенц» вакиллари корхона қувватини ўзлаштириш вақтида ёшларга касб ўргатадилар. Янги корхонанинг ишга туширилиши Хоразм вилоятида аҳолини иш билан таъминлаш муаммосини ҳал этишда катта ёрдам бўлади.

И. САФАРГАЛИЕВА,
ЎзА мухбири.

ТУРКИЙ ДУНЁНИНГ ҚИБЛАГОҲИ

Анвар ЖЎРАБОЕВ:

«Ўзлигимиз сари катта қадам»

Шу йилнинг 30 октябрь куни Тошкент шаҳрида «Халқ сўзи» газетаси ташаббусига кўра «Заман Ўзбекистон» (Туркия) газетаси Ўзбекистон Фанлар Академияси ҳамкорлигида «Адабий қадриятлар ва Аҳмад Яссавий фаолиятининг йўналишлари» халқаро илмий-маърифий конференция бўлиб ўтади. Мухбиримиз анжуман ташкилий қўмитаси раиси ўринбосари «Халқ сўзи» газетаси бош муҳаррири Анвар Жўрабоев билан суҳбатлашди.

— Анвар ака, ушбу конференция пойтахтимизда ўтаётган катта анжуманлардан нимаси билан фарқ қилади!

— Ҳақиқатан ҳам дунё Тошкентимизни дўстлик ва тинчлик шаҳри сифатида билади ва эъзозлайди. Ушбу анжуман ҳақида гапирадиган бўлсам, бу катта йиғин Қуръон Қироати билан бошланади. Бу ўзлигимизни таниётганимиздан бир нишона. Илгари, тўғриси, бу ҳақда ўйлашнинг ўзи ҳам қўрқинчли эди-ку.

Ушбу халқаро анжуман ҳақида гапирадиган бўлсам, унга Туркиядан 120 га яқин меҳмон келади. Бундан ташқари МДҲ давлатларидан ҳам кўплаб зиёлилар таклиф қилинган. Туркиялик қардошлар Тошкентга 28 октябрь куни келишди. 30 октябрь куни эса пойтахтимизнинг «Туркистон» саройида «Абадий қадриятлар ва Аҳмад Яссавий фаолиятининг йўналишлари» мавзусидаги конференция очилади.

— Анжуманда чет элдан келган олимлар ҳам ўз маърузалари билан иштирок этишса керак!

— Албатта. Унда «Заман» газетаси бош директори Нажи Тўсун, профессорлардан Суад Йилдирим, Иброҳим Жонон, Мустафо Эсан, доцентлардан Ҳусайн Олгул, Илҳом Гундуз каби катта яссавийшунос олимлар ўзларининг қимматли маърузалари билан иштирок этадилар.

Республикамиздан профессор Бегали Қосимов «Аҳмад Яссавий тарихий шароити, адабий-фалсафий хусусиятлари», профессор О. Шарофиддинов «Аҳмад Яссавий ва ҳозирги замон шеърияти» мавзусида чиқишлар қиладилар.

— Анжуман кун тартибига албатта Аҳмад Яссавийнинг ҳоки пойини зиёрат қилиш ҳам киритилгандир.

— Сўзсиз шундай. Ушбу анжуманга келган меҳмонлар Яссавий туғилган юрт — Туркистонга зиёратга боришади. Бобомиз руҳи покини шод этишади. Унинг ҳаққига тиловатлар қилишади. Бундан ташқари меҳмонлар пойтахтимизнинг диққатга сазовор жойларини кўздан кечирадилар. Самарқанд ва Бухоро шаҳрида бўлиб, у ерда ўтган азизларимиз ҳоки пойларини зиёрат айлайдилар.

Сўзим сўнгида Алишер Навоийнинг Аҳмад Яссавий ҳақида айтган доно сўзларини айтишни жуда истардим: «Хожа Аҳмад Яссавий Туркистон мулкининг шайхул машойихидур.. Туркистон аҳлининг қиблаи дуосидир».

Суҳбатдош
З. МАМАДАЛИЕВ.

Аҳмад Яссавий суврати ҳақида

Эронда Ислом иҳтилоли бўлган йили жаридаларнинг бирида бу ўзгаришлар раҳнамоси Оятилло Ҳумайнийнинг бир интервьюси босилган эди. Айнан нима деганини эндида йўғу, аммо мазмуни эсимда қолган. Оятилло жарида мухбири Исломнинг тасвирий санъатга муносабатини сўраганида, у: «Динимиз ҳеч қандай санъатга, шу жумладан, тасвирий санъатга ҳам қарши эмас. Жаноб пайғамбаримиз Расули Акрам салаллоҳу алайҳи вассалам замонларида Макка мушриклари қабристонга баҳайбат тошлар қўйиб, турбалар қурдириб, ўлганлар руҳига сиғинганни бордир. Бойлар, амалдорларнинг қабрлари ҳашаматли, фақиру бенаволарники бечораҳол қуруқ гумбазчалардан иборат эди. Биринчидан, қабристонлар тенгсизлик тимсоли бўлиб қолган, иккинчидан, одамлар Оллоҳ қолиб, ўлганлар руҳига сиғинишар, яъни Оллоҳга шериклар яратиб олишганди. Расулуллоҳ бунга барҳам бериш учун курашганлар, деган эди. **Тасвирий санъатдан мурод шахсга сиғиниш бўлмаса, Оллоҳ учун, ҳақ учун, Тангрининг улуғлигини тасдиқлаш, у яратган бандаларнинг баркамоллиги учун шукрона билдириш бўлса, бундай санъатга динимиз қарши эмас,** деганди Оятилло.

Мен динимизнинг катта билимдони эмасман, санъатшунос ҳам... Аммо тасвирий санъатга муносабатда шу нуқтаи назарга асосланаман. Шунинг учун ҳам иқтидорли мусаввиримиз Неъмат Ҳакимнинг «Аҳмад Яссавий портрети» асарини мамнуният билан томоша қилдим. Асар Марказий Осиё мусулмон туркларининг тафаккур оламини Яссавий сиймосида акс эттирган. Рассом Яссавий типини Марказий Осиё, Яқин ва Ўрта Шарқ типлари ҳолида идрок этган. (Бу — турк, араб ва форс миллатларининг бирикишидан юзага келган умумий типдир). Унда Оллоҳни, Пайғамбаримизни, Ислом динини мукаммал англаган улуғ инсон сиймоси гавдаланган. Рассом Туркияда босилган расмларга асосланганини айтди. Мен ҳам турк матбуотида бунга яқин турувчи расмларни учратганман. Албатта, менинг тасаввуримдаги Яссавий бир оз фақирона, оддий, чунончи, ўзбек деҳқонларидай енгил энгилли бир инсон, оқ кўйлак-иштонда, тўр дўппили, унинг бутун тафаккури юз ифодалари ва кўзларида бўлмоғи лозим эди... Аммо бу шахсий фикр... Инсоннинг ҳар хил ҳолати бўлади. Рассом тасвирлагандек, Аҳмад Яссавийнинг бундай зиёли мутафаккир ҳолатини ҳам инкор этиб бўлмайди. Нима бўлганда ҳам, Яссавийнинг бу портрети ўзбек тасвирий санъатида биринчи жасорат ва биринчи қадам сифатида фақат табрик ва таҳсинга сазовордир.

Миразиз АЪЗАМ.

ҲИКМАТЛАР

Муҳаббатсиз ҳалойиқдин ҳар ким қочса,
Орифларни суҳбатида жавлон қилур.
Ўртаб, куйиб ишқ йўлида ёшин сочса,
Субҳон эгам арш устида меҳмон қилур.

Бандам дегай куйганларни суйиб Оллоҳ,
Ҳақ кўрсаткай дийдорини воллоҳ-биллоҳ.
Қайда борса тасбиҳлари шайаниллоҳ
Ҳар не топса ҳақ йўлида эҳсон қилур.

Зокир бўлиб зикрин айтса келгай нидо,
Шайтон лаин етмиш фарсанг бўлгай жудо.
Дардин бўлса, ҳақ дардига бергай даво,
Андоқ қулни ўзи излаб меҳмон қилур.

ЯШИЛ ҚУШ СИРИ

Сабоқ

Аҳмад Яссавий туркийлар тарихида муҳим шахс. Чунки турклар маданиятининг ИККИНЧИ УЙҒОНИШ ДАВРИ мана шу зотнинг фаолияти билан бошланади. У зот аввало туркий адабиётда ҲИКМАТ жанрига асос солди ва сўнгра туркийларни тасаввуф таълимоти билан таништирди. Биз бугун биргина ҳикматга шарҳ бериш билан у зотнинг тарихда тутган мавқеи хусусида икки оғиз лутф қилмоқчимиз.

Яссавий ўз ҳикматларида тасаввуф ғоясини тарғиб қиларкан, диққатни кўпроқ дарвишлар удуми бўлмиш ЗИКРга қаратади. Нега? Бунинг сири нимада? Биз Яссавий ижодини тадқиқ этиш жараёнида шунга амин бўлдикки, дарвишлар удуми ЗИКР шунчаки ҳол эмас. «ЗИКР» сўзи арабча бўлиб, «эслаш», «ёдга олиш» демакдир. Қуръони Каримда ҳам Парвардигорингизни зикр қилинг (эсланг), дея панд қилинган. АММО ЗИКР икки турли мавжуд:

1. Зикри ал — жаҳрийя — овоз чиқариб зикр тушиш. Юртимизда бу турга Яссавий асосламиш тариқат амал қилган.
2. Зикри ал — хуфий — овоз чиқармасдан зикр тушиш. Бунга Хожа Абдулхолиқ Ғиждувоний (1118—1180) асос солган хожагон нақшбандийлик тариқати амал қилган.

Лекин ҳар иккала тур ҳам зикр ҳақиқатни ифодалайди. Зикрдан мурод РУҲНИ ЎЗ МАНБАИ РУҲИ МУТЛОҚҚА ҚОВУШТИРМОҚДИР. Бунинг учун уч шартни билиш лозим: 1. ЖАЛУС — меъёрни билиш; 2. ҲИФЗ АН-НАФС — нафсни идора қилиш. 3. ЗИКРИ ЗАВҚ — зикрдан маъно уқа билиш. Бу ҳол зокирлар (зикр тушувчи дарвишлар)ни беҳуда жазава қилишдан сақлаган. Яссавийа тариқати зикри ал-жаҳрийага амал қиларкан, бунда зикр тушиш услуби қуйидагича бўлган: зокирлар ҳужра меҳроби қаршисида ХАЛҚА (давра) бўлиб ўтиришади, қаввол (бошловчи) Пайғамбар алайҳиссаломни мадҳ этувчи ҳикматлар ўқиб, ояти карималар тиловат қилади. Маддоиҳ (зокир)лар нақорот ила унга жўр бўлишади. Нақорат «Ҳувва ҳув» (у-бу) лафзидан иборат бўлган. Доктор Сулаймон Улудоғнинг «Тасаввуф терминлари сўзлуғу» (Истамбул, 1991, бундан кейинги изоҳлар ҳам ушбу манбадан олинади) китобида айтилишича, «ҳу» лафзи тавҳид (руҳий бирикишга) ишоратдир. Шундан сўнг зикрнинг навбатдаги қисмлари — таҳлил ва тасбиҳга ўтилади. «Таҳлил» шундан иборатки, бунда калимаи тавҳид — «ЛО ИЛОҲА ИЛЛАЛЛОҲ» қироат қилинади. Калимадаги «ЛО» лафзи ИНКОР, «илло» эса исбот учундир. Яъни бундай мурод илоҳий борлиқдан ўзга мавжудият ўткинчидир. Фақат илоҳий борлиққина азалий ва абадий, ибтидосиз ва интиҳосиз. Бу ҳислатлар унинг боқийлигидан далолат. Одам ва оламда бундай ҳислатлар бўлмаганлиги учун улар ўткинчидир. Лекин одам ва олам давомий ва айнан шу нуқтада тавҳид (бирлик) касб этган деган фикрни уқтиришдир. «Тасбиҳ» эса илоҳий борлиқнинг зотига ишора қилувчи қуйидаги етти исмни қироат қилиш: Аллоҳ (маъноси Мутлоқ зот), ҲУВВА (ана у), ҲАЙЙ (у вужуддан тирик), ВОҲИД (у ягона), АЗИЗ (у ибтидосиз), ВАДУД (у интиҳосиз), ҲОДИЙ (у йўл бошловчи).

Булар аввал ботин(ич)нинг беш доирасида қироат қилинади, сўнг ҳар нақоротда овоз чиқарилади. Зикр чоғида кишида ШАВҚ рўй беради. Абулқосим Қушайрий (986—1072) «Рисолайи Қушайрийа»да шавқни «ИЛОҲ ЗОТИГА ҚОВУШИШ ОНИ» дейди. Бунинг маъноси шуки, инсон руҳи зикр чоғида рўй берадиган шавқ нуқтасида илоҳий зотнинг муаззам руҳи билан қўшилади. Бунда англанган сир зокирга аёндир. Бу ҳол бошидан ўтмаган киши шавқда англанган сирни сўзлаган билан тушунмайди. Биз ҳақирлик ила руҳимизнинг ўз манбаи руҳи Мутлоққа қовушганда НЕ СИР рўй бериши билан қизиқамиз. Бу қизиқишимизни «Девони ҳикмат»дан олинган ушбу ҳикмат қондиргандек бўлади:

«Ло илоҳа иллаллоҳ» деган қулни оғзидан,
Бир йошил қуш бўлубон учар эрмиш.
Қанотлари тўкуғлуқ дур, йоқутдин,
Парвоз қилиб Аршдин Аршга учар эрмиш.
Ул қушқа қудрати бирла минг тил бергай,
Барча тилда ўшал қулни Ҳақдин қўлгай,
Раббонийға чангалини уруб йўлгай,
Туни-куни, йорлоққа, деб айтар эрмиш.
Айо дўстлар, ўшал қушни айонини,
Мен айтайин, сиз тинглангиз байонини,
Кўп нодонлар билмас ул қуш пайонини,
Қўлунг тутиб беҳишт ичра кирар эмиш.
Ул қуш айтур: «ҳаргиз тинмай мен бир замон,
То бермаса қодир менга доруломон,
Ҳеч қолмағай бу кўнгулда зарра гумон»
Андин сўнгра қарор топиб қўнар эмиш,
Рўза тутиб, намоз ўқуб, тавба қилған,
Саҳар туриб Аллоҳ тею қуллуқ қилған,
Машойиҳлар ҳидматини тамом қилған,
Андоқ қуллар Ҳақ ДИЙДОРИН кўрар эмиш.

Демак, зикрнинг таҳлил қисмида шавқ рўй беради ва руҳимиз «йошил қуш бўлуб учади». Чунки Тасаввуф истилоҳатида вужудни қафасга, руҳни қушга менгзайдилар. Хўш, нега қушнинг ранги айнан яшил ва «қанотлари тўкуғлуқ дур ва ёқутдан». «Яшил» — комиллик белгиси, «дур» — руҳнинг илоҳий раҳмат туфайли тамоман ўзлигидан фоний бўлиб, бир мақомда бўлмоқ ва кашф ила машғул бўлиши, «ёқут» эса моддийликдан илоҳийликка ўтилувчи нуқтадир. Арш-чи? Арш илоҳий борлиқ зотининг хусусиятидир. Шундай қилиб дастлабки тўртликнинг маъносига кўра, зикрнинг шавқ ҳолатида комил руҳимиз яшил қуш тусига киради ва у маълум бир мақомда илоҳий ҳислатларга йўғрилади. Кўнгул арши (ўз макони)дан Қудсий олам — илоҳий зот арши ламаконга ўтади. Шундан сўнг иккинчи тўртликнинг маъносига кўра, у қуш руҳимизга минг тил берилади. Ва бу тил билан у Ҳаққа одам хусусида сўзлайди. Асосийси Раббига илтижо қилиб, одамнинг гуноҳларидан ўтишни сўрайди. Бунинг маъноси шуки, руҳ қалбнинг ички нуқтасида мавжланиб турган эзгулик нурига чулғанади ва инсон ўзини одамийга тўғри келмайдиган қусурлардан покланади. Шу сабаб ҳикматнинг учинчи ва тўртинчи тўртликларида бунга изоҳ берилади. Демак, қачонки инсон зикр ва ҳаққоний амаллар билан шуғулланса, унинг руҳи таскин топаркан. Бунинг учун қодир Ҳақ нафсдан тийилиш учун унга мадад (доруломон) бериши лозим. Бильакс, инсон мунаввар нурга тўлиб эзгуликка яратувчиси бўлиши учун нафсини тийиши (рўза), қилмишларидан пушаймон бўлиб (тавба) ҳақиқатга йўналиши (намоз) ва улуғлар тарбиясини олиши лозим.

Яссавий бу ҳақда [illegible] шундай даражага етишганлиги хусусида сўнгги тўртликда гувоҳлик беради. Бу ўриндаги «у қуш»дан мурод ғайб марданларидан бўлган уч валийни таъкидлашдир. «Бу уч валий — ҳақдан мадад олиб, халққа кўмак беради. Булардан бири ҚУТБ бўлиб, Илоҳ наздидаги исми Абдуллоҳдир. Уни қутб ул-ақтоб, ғафс ул-аъзам ҳам дейишади. У илоҳ номидан мулк ва малакут оламини идора қилиб туради. Қутбнинг икки вазири бўлиб, улар Имомлар деб аталади. Имомлардан бирининг Илоҳ наздидаги исми АБДУРРАБ бўлиб, Қутбнинг ўнг томонида жойлашган. Унинг вазифаси малакут оламини муҳофаза этишдир. Иккинчисининг Илоҳ наздидаги исми АБДУЛМАЛИК бўлиб, Қутбнинг чап томонидан ўрин олган. Вазифаси эса мулк оламини муҳофаза қилишдир. Қутб ернинг марказида туради ва у вафот этса Қутбнинг чап ёнидаги имом Абдулмалик унинг ўрнини эгаллайди». Яссавий демоқчики, зокирлар зикр асосида васлга восил бўлиб, ўша уч валийни ломаконда учратади. Демак, зикрнинг иккинчи бир сири кишини валийлик рутбаси томон етаклашдир...

Абдумалик ЁҚУБ.

ҲИКМАТЛАР

Ишқ даъвосин манга қилма, ёлғон ошиқ,
Ошиқ бўлсанг бағринг ичра кўз қони йўқ,
Муҳаббатни шавқи бирла жон бермаса,
Зойе кечар умри они, ёлғони йўқ.

Ишқ боғини меҳнат тортиб кўкартмасанг,
Хорлиқ тортиб шум нафсингни ўлдирмасанг,
Оллоҳ дебон ичга нурни тўлдирмасанг,
Воллоҳ-биллоҳ сенда ишқни нишони йўқ.

Ҳақ зикрини мағзи жондин чиқармасанг,
Уч юз олтмиш томирларинг тебратмасанг,
Тўрт юз қирқ тўрт суякларинг кул қилмасанг,
Елғончидир, Ҳаққа ошиқ бўлғони йўқ.

Бугун, алҳамдулиллоҳ, Тошкенти азимнинг «Туркистон» саройига, бағри кенг Туркистоннинг қадимий Шош шаҳрига туркийларнинг қиблаи дуоси Ҳожи Аҳмад Яссавийнинг муборак руҳлари кириб келади-да, қутлуғ мерослари устида эгилган фозил бошларни мағрурлик ва матонатга чорлаб, боқий ҳайбатлари ила силайдилар.

Кеча, иншолло, қардош Туркия Республикасида шавкатли Усмонли салтанати култепаларидан Ўзлигини дея қалққан халқпарвар, миллатпарвар ва тараққийпарвар янги Тузумнинг 70 йиллиги тантаналари бошланди-ю, Озодлик, Эрк ва Тараққиёт шукуҳи бизнинг-да, қалбимизни ёритди.

Қардошларига дадил интилаётган Туркия Республикаси қадим Туркистоннинг кашфиёти, жўжуғидир, туркистонлилар фатҳ этган ва ойдинлашган бир диёр.

Мавлоно Жалолиддин Румий ёзадилар: «Майхона йўлида учратдим мастлигим, сўрдим: қайдансан, эй, Маъво. Деди: «Жисмим Фарғонадин, руҳим Туркистон».

Азизлар, Сизга ҳам барокотли боболарининг шуури, она юртимизнинг азаматли руҳи ёр бўлсин.

Эркин ШУКУР

Орзухонимнинг орзуси ушалди

Кейинги икки йил мобайнида, айниқса, мустақиллик эълон қилингандан сўнг республикамизга кўплаб ажнабий меҳмонлар ташриф буюришди. Улар орасида йирик давлат арбоблари, жиддий ишбилармонлар, турли даражадаги сармоядорлар ва шунчаки сайёҳлар ҳам бор эди.

Айниқса, Туркиялик қардошларимиз ташрифи тезлашди: биз уларни айрича муҳаббат билан яхши кўрамиз, уларни ажнабий ё чет эллик деб билмаймиз, балки туркий шажарани безаб турган битта маржон деб биламиз. Туркиялик туркларни ёши улуғ бўлса, оғамиздай, опамиздай, агар ёши кичик бўлса, туғишган инимиздай, сингилдай кўрамиз. Кўнглимизга бошқа гап келмайди, барча арифметик ҳисоб-китоблар хаёлимиздан кўтарилиб кетади. Чунки биз бир-биримизга ўгай эмасмиз, қондошмиз!.. Хўш, яқинликни ҳис этиш учун яна қандай далил-далолат керак?

Шу йил август ойининг иккинчи ярмида Ўзбекистонга **Орзу хоним АЛПДЎҒОН** исмли ораста бир опамиз ташриф буюрдилар. Орзу хоним Истанбул депарасидаги Чўри шаҳарчасида таваллуд топганлар. Отаси Аловуддин афанди - ҳарбий адвокат бўлиб ишлайди. Онаси эса эменли, яъни нафақахўр (**«Илтимос, ака, «нафақахўр» деб ёзманг, қулоққа ғалати эшитилар экан; эменли ёки пенсионер деб ёзинг», деб таклиф этди Туркияда бир йил таълим олиб, таътилга келган Фарҳоджон Раҳмонов**). Укаси Муродбей Анқара университетининг учинчи синфида таҳсил олади. Хуллас, оиласи санжоб — тўрт кишидан иборат. Албатта, биз ўзбеклар учун бундай оила кичик ҳисобланади. Лекин Оврўпо гази билан ўлчанса... Рисоладаги оила шундай бўлади. Орзу хоним икки йил муқаддам Анқарадаги Тил ва жўғрофия университетининг хитой тили факультетини тамомлаган. Бизда ГКЧП фавқулодда ҳолат эълон қилиб, собиқ СССР ана кетди-мана кетди бўлиб турган кезларда Орзу хоним Хитой Халқ Республикасида икки йилча ишлаб келиш учун барча ҳужжатларини ҳозирлаб қўйган эди. Лекин оилада «фавқулодда ҳолат» рўй берди — онаси бетоб бўлиб қолдилар. Орзу хоним **«соф валюта»** келтирадиган сафаридан воз кечди, бемор онасини ташлаб кетишга кўзи қиймади. Оллоҳга беадад шукрлар бўлсинким, она аста-секин оёққа турди. Шундан сўнг Орзу хоним Анқарадаги турк тилини ўргатиш марказида **(ТУМАР)** синовдан ўтди ва Ўзбекистондан Туркияга ўқишга борган талабаларга турк тилини ўргатиш ҳуқуқини қўлга киритди. 1992-1993 ўқув йилида у киши ўзбекистонлик тўрт юзга яқин талабага турк тилидан сабоқ берди.

Дастлаб, Орзу хоним ҳам кўпчилик туркияликлар каби Ўзбекистон ва ўзбеклар тўғрисида қамровдор маълумотга эга эмасди; талабалар билан мулоқот давомида, ҳар ойда бўладиган «ТЕСТ» синовлари даврида ўзбек талабалари ҳиййла юқори даражада билимга, дунёқарашга эга эканликларига амин бўлди (албатта, бундай ошкора мақтов Туркияда таълим олаётган ўзбек талабалари учун «аванс» бўлади, деб ишонамиз). **«Демак, Ўзбекистоннинг истиқболи мана шундай ёшлар қўлида бўлса, албатта, Ўзбекистон келажаги буюк давлатдир!».**

Шу тарзда Орзу хоним қалбида Ўзбекистонни зиёрат қилиш истаги туғилди. Таътил бошлангач, Ўзбекистонга отланди. Кейин ўзбекистонлик бир гуруҳ талабалари ҳамроҳлигида Самарқанду Бухорони, Андижону Фарғонани, қўйингки, деярли Ўзбекистоннинг ярмини кезиб чиқади. **Орзу хоним ишқпарвар Ҳофиз ШЕРОЗИЙ «турк жононининг қаро ҳолига» ниҳоятда бебаҳо «қалин» тўлаганини ва бу «қалин» олти юз йилдан кейин ҳам ўз қимматини йўқотмаганини Самарқанду Бухоро тимсолида кўрди. Кўрдию қалби ғурурга тўлди: эҳ, ўзимизнинг туркона қизларимиз!..**

— **Негадир ўзбек қизлари пошнаси баланд туфли кийишар экан,** — деди бир кун Тошкент кўчаларини сайр этиб юрган пайтда. — **Лекин гулгун атлас либослар фақат ўзбек қизларига ярашади!** — деб хулоса чиқарди.

Орзу хоним сафарининг тўрт-беш кунини Тошкентда ўтказган бўлса, ҳар куни эринмасдан Бешёғочга бориб, ҳазрат Навоий ҳайкали пойида узоқ-узоқ хаёл суриб ўтирарди. Баъзи кунлари ҳатто уч мартадан Навоий ҳайкалини зиёрат қилди! Уч марта...

— **Шу зоти мукаррам ҳазрат Навоийми-а?.. Нақадар улуғ инсон! Туркий халқлар фақат Навоий туғи остида бирлашмоғи мумкин, шунда ҳазрат орзуси ушаларди...**

Тошкентда хоним шоир Муҳаммад Юсуф билан танишди: шоир ҳали матбуот юзини кўрмаган янги-янги шеърларини ўқиб берди; Орзу хоним қўлида бу ўқув йили давомида таҳсил кўрган Фарҳоджон Раҳмонов эса, шеърлар матнини турк тили мақомига мос равишда қайта ўқиб турди.

— **Ташаккур,** — деди Орзу хоним тўлқинланиб.

— **Мен «Қизил олма» шеъримни дўстим Набижон Боқийга бағишлаганман,** — деди Муҳаммад Юсуф мушоира оқшоми.

...Афсуски, Ўзбекистонда мустақилликнинг икки йиллиги нишонланадиган кунлар арафасида Орзу хонимнинг сафари муддати поёнига етди.

— **Янги ўқув йилига ҳозирлик кўриш лозим. Лекин келгусида албатта Ўзбекистоннинг мустақиллик байрамида қатнашаман. Ҳозирча байрамни қалбимда Туркияга олиб кетяпман. Ўзбекистон мен учун бир умр қалбимни тарк этмайдиган байрамдир! Оллоҳ Сизларни ўз паноҳида асрасин, қардошлар!** — деди Орзу хоним тайёрагоҳда.

Биз Орзу хонимга ҳам эзгу ниятлар йўлдош бўлишини тилаб қолдик.

Туркия Республикаси мустақилликка эришганига 70 йил тўлди

Нажиб Фозил ҚИСАКУРАК

ЧИЛЛА

Ғойибдан бир садо келди: — бу — одам,
Бўшлиқни гарданда тутиб турсин шан.
Дафъатан тепамдан қулаб тушди том,
Кўк қулади... кишан устига кишан.
Айвон томон қочдим: қизил қиёмат,
Башоратинг тўғри чиқди, момом, дод!
Сўнгсизлик.. қўлинда мовий бир хилъат,
Фалакдан бошимга ўқ узди сайёд.
Заҳрини чекдим-ку бул оташ-ўқнинг,
Бир онда кул этди жон-жўягимни.
Гўё бурним тегди бурнига «Йўқ»нинг,
Қусдим ўз оғзимдан бош суягимни.
Бир бордоқ сув каби чайқалди дунё,
Сўнди истиқомат, йиқилди бўшлиқ.
Ол — сенга ҳақиқат, ол — сенга рўё,
Ҳушёрлик мана шу, шудир сарҳушлик.
Энсам ўртигида бир темир чўкич,
Бекиндим ётоққа сўнг чора дея.
Бир қонли шафақда чил хўроз бу кеч
Яп-янги бир дунё этди ҳадия.

Бу қандоқ дунёдир, таърифи достон,
Макони — бир сатҳу замони — ваҳм.
Бутун бир коинот — елим дастурхон,
Бутун бир инсонлик ёлғонга таслим.
Недурсан, ҳақиқат бўлсанг-да чакил,
Кўр бўлай, кўзойнак эмасдир лозим.
Жим турсин мендаги ҳар қандай шакл —
Ватаним, севгилим, дўстим, устозим!

* * *

Ойларча кездиндим йиқиқ ва шошқин,
Менлигим — бир қозон, ақлим — бир кафгир.
Далиллар қўйнида тентирдим ошқин,
Ҳар фикр ичимда бир жуфт кишандир.
Нечун кичраядир ашё узоқда,
Кўзсиз мен кўрурман рўёда қандоқ!
Замоннинг рақси не — думаламоқ-да!
Охиратим бордир, билурман андоқ.
Фикрким — ярага босилган каззоб,
Фикрким, миямга ёпишган зулук.
Салом, салом сенга, баҳайбат азоб,
Салом, ёнган сари эриган илик.
Ёлвордим: кўрсатгин мен сўқирга йўл,
Эй сен, Арши аъло, асроринигни оч,
Онамнинг дуоси, тушиб, ҳижоб бўл,
Бир асо бер менга, нуроний оғоч.
Уйқу — қотилларнинг суянган тоғи,
Кўрпа — худосизга ёлғиз бошпаноҳ.
Тасалли чашмаси, сабр булоғи;
Сизга шарбат, менга қум тўла чаноқ.
Шуми рўёларда ичганим жаннат,
Сиррин ахтараркан отилган кулла.
Яшил ҳавозада зилзила, шаҳват,
Чумоли саройи, қуп-қуруқ калла...
Азоб қайта-қайта руҳимни чақмиш,
Мавсумдан мавсумга кирдим мен шитоб.
Кўрдимки, оташда, жумбушда йўқмиш
Фикрат чилласидан буюкроқ азоб.

* * *

Ҳайҳот, ҳар шей пинҳон руҳимда маним,
Ҳар ўлим терларин тўкдим, не ажаб.
Туби йўқ кўклардан етар қўрққаним,
Етар олислардан чекканим азоб.
Уфқ бир тулки эрур — қочқин ва айёр,
Йўллар — қоптоқ ипдир, узун, чувалган.
Ҳар кеча рўёмни ёзган сеҳргар
Олдимга мовий бир шуълалар солган.
Жодугар, жодугар, менда не ўчинг,
Гунгурт туман тушди нечун бу дамда!
Шишадан тез, қилдан нижа қиличнинг
Заҳрул-зирапчадек оғрир миямда.
Луғат, бир исм бер менга ҳолимдан,
Ҳар кимса тушунган тилда бир исм.
Қадим ашёларим, тутинг қўлимдан,
Кўзгулар, айтинг-чи, кимман мен ўзим!
Айтингиз, айтингиз, менмасми шоён
Арзни шохларида кўтарган ҳўкиз!
Балонинг меъмори танлаган майдон,
Ҳаётдан муҳожир, ашёдан ўксиз!
Тўзқанот капалак каби шомилман,
Елкамга ортилган вазмин Қоф тоғи.
Шундоқ зарраманки, Аршга ҳомилман,
Тўлғоқ дардларимнинг шудир булоғи.
Бордир на ёлғонда, на ҳақиқатда —
Кўзимни юмганда кўрганим ёниш.
Беҳуда кезмишам, йўқ табиатда
Ичимдаги қадар юксалиш, эниш.

* * *

Тунда бир хандақнинг шундоқ пастида
Ногоҳ қучоғига тушдим мен ҳақнинг.
Гўё тентир эдим беркўчасида
Ҳам кечмиш замоннинг, ҳам келажакнинг.
Сим-сим, оч эшигинг, очилди эшик,
Атлас тўшакларда ётган ҳой дада,
Энди шиша сарой, илоҳий бешик.
Минг бир жило берган зўлдир моддада.
Зарраларда жумбуш, эврилиш, шаилик,
Ва ҳалқа-ҳалқа нур, ҳалқа-ҳалқа нур.
Ичи нақшин эрур, ичида — маилик,
Билдим сени, ё Раб, пинҳоний машҳур.
Низом қўпирмоқда, Мид даври денгиз,
Низом қўпирмоқда, бўғзигача сув.
Сувда азал фикри, абад туйғуси.
Олқоч, мени, оҳанг, ол мени, ваҳдат,
Ортиқ туролмайман кўлка борлиқда.
Барча майибларга бўлсин шеърият,
Хаёлим — буюк бир санъаткорликда.
Қолгани, қолгани ғоянинг мулки,
Масофа — экиним, замон — маъданим.
Кўкда Сомон йўли бўлгай меники,
Туби йўқ қўлларда инжулар — маним.
Тиз чўк, эй олғир нафс, қаршимда тиз чўк,
Хумларим ҳаётга тўлуғ бир қаймоқ.
Сен, бутун шажарани бирлаштирган кўк,
Ягона мақсадим — Сўнгсизга қайтмоқ.

Туркчадан Усмон ҚЎЧҚОР таржимаси.

«Келажак авлодни жисмоний камолотнинг чўққисида кўргим келади»

Яхши ниятлар билан эътиборингизга «Юлдузлар» рукнимизни ҳавола қилмоқдамиз. Бу ерда Сиз, азиз муштарийлар ўзингиз ардоқлайдиган машҳур номдор кишилар билан учрашасиз. Уларнинг ўй-хаёллари, фаолиятлари ва режалари билан қисқача танишиб борасиз. Сизлардан келадиган мактубларга суяниб «Юлдузлар»ни учрашувга таклиф қиламиз.

«Юлдузлар»имиз зиёли, спортчи, бўлак соҳанинг вакиллари бўлишидан қатъий назар уларнинг қалбларига қулоқ тутишга ҳаракат қиламиз.

Бугун рукнимизнинг илк меҳмони «Пахтакор» футбол жамоасининг ҳужумчиси Миржалол ҚОСИМОВ.

Машҳур одамлар билан битадиган иш ё жуда осон кўчади, ёки аксинча. Миржалолни топиб, у билан қисқача суҳбат қуриш менга қийин бўлмади. «Пахтакор» ўйингоҳида жамоа машқ қилаётган маҳал бўлгани учун бир чеккада жим кузатдим. Жамоа ўзаро иккига бўлиниб тўп суришарди. Миржалол ҳар доимгидек — «дирижёр». Биринчилик учрашувларидагидек жон куйдириб ўйнаяпти. Бу — фақат Миржалол Қосимовга хос хусусият эканига яна бир бор амин бўлдим.

Вақт мароқига етиб, машқлар тўхтатилди. Миржалолни суҳбатга тортдим:

— «Пахтакор»нинг кайфияти қандай?

— Доимгидек. Тўғри, бу мавсумда биринчи ўринни бой бердик. Бундан тушкунликка тушмаяпмиз. Биринчилик тугашигача иккита тур қолди. Менимча, йигитларнинг иштиёқи сўнгани йўқ. Мавсумни кўтаринки руҳда тугатсак, янаги йил ҳаммаси яхши бўлади, деб ўйлайман. Асосий рақобатчимиз — Фарғонанинг «Нефтчи» жамоаси ҳам бўш келмаса керак.

— «Пахтакор»нинг ўйинчиларига, умуман, келажакка қандай қарайсан?

— Жамоамиз аҳил. Биримизни ака, бошқамизни ука деб ҳурматлаймиз. Керак пайт бир-бирини уялтириб қўймайдиган йигитлар. Ҳаммаси ҳам яхши футболчи. Келажаги бор ёшлар. Аммо шундай деймиз-у, келажак ўзимизнинг қўлимизда эканини айтиб ўтиш керак. Ҳар биттамизнинг келажагимиз ўзимизга боғлиқ. Истеъдодлиларимиз қанча... Номма-ном санаб ўтирмайман. Чунки ҳамма йигитларимизнинг келажаги бор.

— Миржалол, сени деярли ҳамма ёшлар танишади, сен билан қизиқишади. Бу савол бошқаларни ҳам қизиқтирса керак: [illegible]?..

— Ҳа, иккинчи фарзандим Моҳира етти ойлик бўлди. Ўғлим Миркамолнинг ҳам ҳозир энг ширин бўлган даври. Уч-тўрт кунлик сафарларим давомида ҳар икаласини соғиниб қоламан. Шундай пайтлар фарзанд инсон учун нақадар азиз ва ширин эканлигини ҳис қиламан. Авваллари катта ёшдагилардан шу гапни эшитсам, ҳайрон бўлардим. Энди ўзим айтаман. Ҳориб, машқлардан чарчаб борганимда, беш-ўн дақиқа ўғлимни, қизимни қўлимга олиб ўйнатсам, ҳамма чарчоғим чиқиб кетади.

— Ўғлинг ҳам футболга меҳр қўйса, ўзингга ўхшаб машҳур футболчи бўлишини истармидинг?

— Миркамол энди икки ярим ёш бўлди. Ўзи хоҳласа, улғайгач, мен унга шарт қўймайман. Пешонасига ёзилгани. Қолаверса, ўзи танлаган соҳадан бораверади. Лекин барибир ўғлимнинг жисмоний камолотига ўзим алоҳида эътибор бераман. Умуман келажак авлод жисмонан бенуқсон бўлишини ният қиламан.

— «Туркистон» муштарийларига тилагинг?

«Туркистон» муштарийларига мустаҳкам соғлиқ тилайман.
[signature] /Қосимов. М/

Нодир МАҲМУДОВ суҳбатлашди.
«Туркистон» мухбири.

ТЕКИН САЙРУ САЁҲАТ

Қамашидаги «Наврўз» жамоа-ширкат хўжалиги раҳбарлари меҳнаткашларнинг кўнгилдагидай дам олишига катта эътибор бермоқда. 40 нафар қария хўжалик ҳисобидан Бухоро шаҳрини бепул зиёрат қилиб келди.

Бир қараганда арзимасдай туюладиган ана шундай тадбирлар одамларнинг кайфиятини кўтаради. Хўжалик раиси Ҳуррам Мамановнинг «Халқимиз қандай яшаётганини билмоқчи бўлсангиз, тўйларимизга келиб кўринг», дейиши ҳам бежиз эмас.

ОШҚОВОҚМИ — МЎЪЖИЗА?

Олтинсой туманининг Чинор қишлоғида истиқомат қилувчи Зокир ота Нурматов томорқасининг бир четига ошқовоқ эккан эди. Қишлоқда сув танқис, шунинг учун навбати келганда бошқа экинлар қатори ошқовоқни ҳам бир-икки марта суғорди.

Яқинда ҳосилни узиш учун томорқасини оралаганда ошқовоқни кўриб, «Епирай» деганча ёқа ушлаб қолди. Биттасини узиб кўтара олмади, ўғилларини ёрдамга чақирди. Олиб чиқиб тарозига қўйилганда, антиқа ошқовоқ 50 килолик тошни босиб кетди.

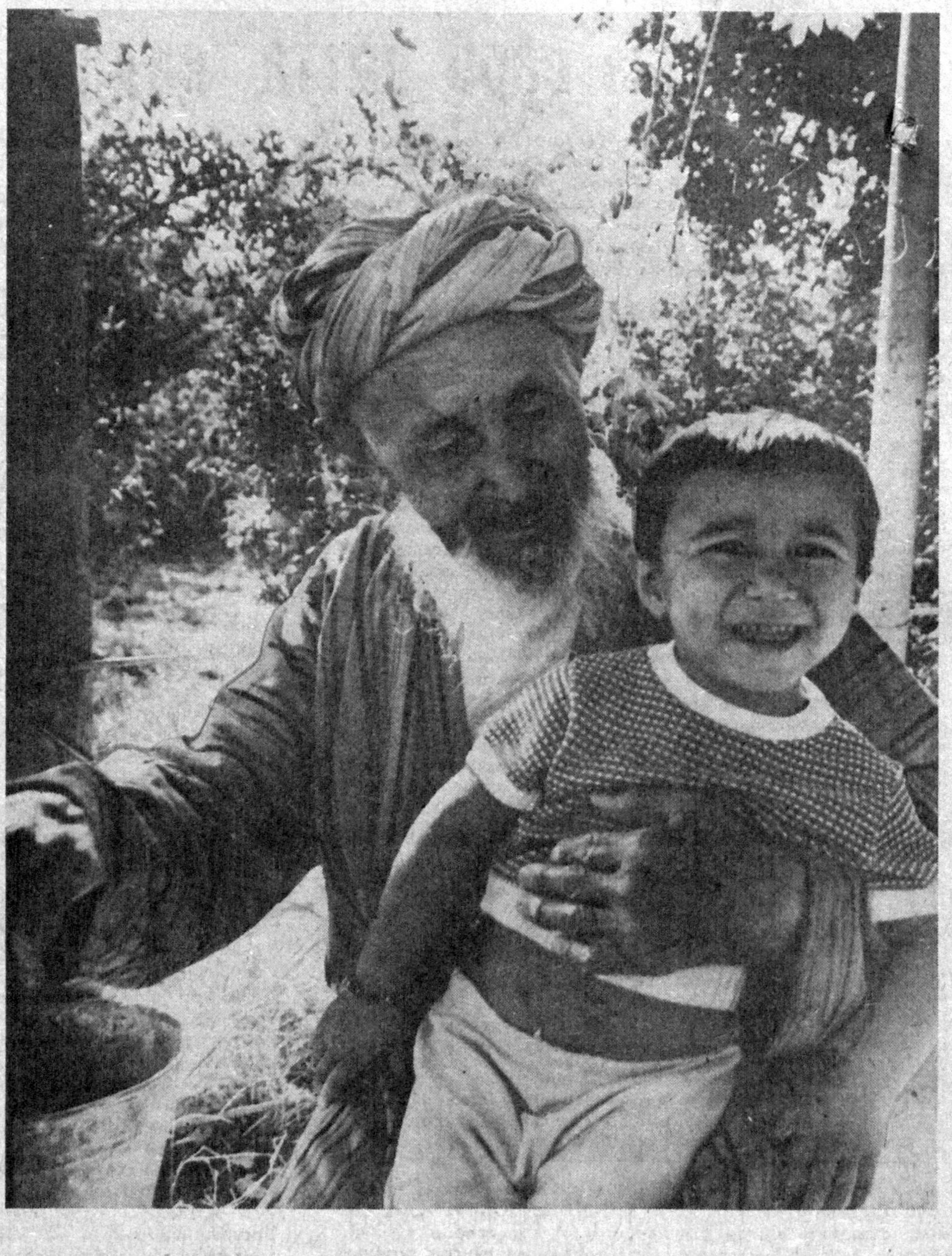

БАҒРИМНИ ТЎЛДИРГАН ИШОНЧИМСАН, БОЛАМ.

Газета саҳифаланаётганда:

БУХОРОЛИКЛАР ТАЖРИБАСИ — ДИҚҚАТ МАРКАЗИДА

Бухоро вилоятида ўткир ичак касалликларига қарши кураш тизими ишлаб чиқилганига кўп бўлгани йўқ. Лекин бу соҳадаги муваффақиятлар нафақат жумҳуриятимизда, балки Осиё, Африка ва Лотин Америкосидаги кўпгина мамлакатларда ҳам катта қизиқиш уйғотмоқда.

Ўткир ичак касалликларини назорат қилиш бўйича Бухорода бошланган халқаро анжуман икки ҳафта давом этади.

— Бизда болаларда кўп учрайдиган ичак касалликларини глюкоза-тузли эритмалар ичириб даволаш яхши йўлга қўйилган, — дейди Бухоро вилоят соғлиқни сақлаш бўлими мудири, медицина фанлари номзоди Маъмур Абдураҳмонов. — Мазкур тажрибанинг моҳияти шундаки, касаллик натижасида организм йўқотган туз ва сув миқдори тез қопланади. Даволашга сарфланадиган харажат ҳамда вақт қисқаради. Энг асосийси — бу усул билан даволанган беморда ҳеч қандай асорат қолмайди. Айни кунларда вилоятимизнинг шаҳар ва туманларида ўткир ичак касалликларини ана шундай йўл билан даволайдиган 12 та марказ ва 273 та бўлим ишлаб турибди. Шу йилнинг ўзидаёқ 11 мингга яқин бола хасталикдан фориғ бўлди.

Бухорода ўтаётган халқаро анжуман ташкилотчиларидан бири, жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти санитария назоратчиси доктор Агостино Борронинг таъкидлашича, ич кетиш касаллигига қарши кураш муаммоси Осиё, Африка ва Лотин Америкоси мамлакатларида муҳим ижтимоий муаммо ҳисобланади. Тиббиётчилар халқаро анжуманининг яна бир иштирокчиси АҚШдаги Жон Хобкин университети профессори, доктор Давид Сакнинг айтишича, турли мамлакатларда ичак касалликларига қарши кураш дастурлари ишлаб чиқилган бўлса-да бухороликлар бу соҳада анча илгарилаб кетишган. Абу Али ибн Сино юрти шифокорларининг беморларни глюкоза-тузли эритмалар ичириб даволаш усули халқаро анжуман иштирокчиларининг диққат марказида бўлади.

Илҳом САФАР,
ЎзА мухбири.

Чиройли амал соҳиблари

«НИҲОЛ»—ДУНЁГА ОВОЗА БЎЛАДИ

Ҳар қандай майиб-мажруҳ, ногирон инсонда ҳам қалб бор, покиза дил, ҳаёт сарчашмаси — юрак бор! Жисмию қонида эзгуликнинг орзу-истаклари, армонлари жўш уради. Улар ҳам барча инсонга хос ва мос келадиган қадр-қимматга, меҳрга, эъзозга умидвордир.

Фарғона туманининг 55-мактаб мусиқа ўқитувчиси, ажойиб қалб соҳиби Турсунбой Мадалиев кўнглидан юқоридаги ҳис-туйғуларни ўтказар экан, ортиқча сабр-тоқат қилолмади, чидолмади. Ўзига хос ташаббус билан чиқди у.

Водиллик бу йигит табиатан мусиқа шайдоси, истеъдод ихлосманди бўлиб вояга етди. Ёшликдан отадан етим бўлиб қолгани учунми, меҳрибон ва мулойим фазилатларга эга. Раҳмдиллигига тараф йўқ. Турсунбойнинг яхшигина овози бор. Байрамларда, тўй-тантаналарда қўшиқларни маромига етказиб айтади. У 1976 йилда 26-мусиқа мактабини тугаллагандан буён қўлидан рубоб, тор тушмайди. Ўз қўшиқлари билан мухлислар ишончини оқлаб келаётир.

— Тўқсонинчи йиллар эди ўшанда, — дея хотирлайди Турсунбой Мадалиев. — Нуротага тўйга борган эдик. Ишонсангиз, бир ногирон бола қўшиқ айтиб, ҳаммани йиғлатди. Ғоят таъсирландим. Худди шу кундан бошлаб менда ҳаловат йўқолди. Туманимизда ҳам шунга ўхшаш майиб-мажруҳ, ногирон болалар бор: бири қўшиқ айтса, бири доира ёки рубоб чалади, яна бири рақсга тушади... Шуларни тўплаб, бир даста тузилса қандай яхши бўлишини хаёл қилдим, кейин бу ишга қатъий киришдим.

Турсунбой ўйлаганчалик бу иш осон кечмади. Туман кенг ва тарқоқ бўлгани учун ҳам истеъдодли ногирон ёшларни излаб топиш қийин бўлди. Уларнинг бири Аввал қишлоғида яшаса, бири Хонқизда, яна бири Чимёнда. Барчасини бир ерга тўплаб, истеъдодлиларини синаб кўриш, ҳамфикр, ҳамкор бўлиш, машқ қилиш бўйича қатъий режалаштирилган услубда фаолият кўрсатишнинг уддасидан чиқиб бўлмасди.

Шундай пайтда Турсунбойга ёрдам берадиган бирор жафокаш инсон ёки бирорта ҳомий хўжалик, ташкилот топилмади. Лекин бир сўзли Турсунбой ҳам шаштидан қайтмади. Мурғак болалар қалбига йўл топди. Мактаблар билан алоқа боғлаб, санъатга ихлосманд болаларни саралади. Ниҳоят, кичик бир даста жамоаси шаклланди. Унга «Ниҳол» деб ном беришди. У турли хил қўшиқ ва рақсдан иборат чиқишлари билан туман меҳнаткашларининг эътиборини торта бошлади.

Болалар 27 нафарга етди.. Улар асосан ўқувчилардан иборат. Даста иштирокчиларининг ҳар бир чиқиши ўзига хос, бетакрор, фарқли. Мана 55-мактабнинг оёғи ногирон бўлган ўқувчиси Шерзод Маҳкамов... Бир тасаввур қилинг-а, у саҳна ортида оёғидаги протезларини ечиб, кейин саҳнага чиқади. Буни кузатиб туриш учун қанча ирода, чидам керак. Турсунбой эса бунга чидайди... Шерзод «Андижон полкаси»ни шундай маромига етказиб ўйнайдики, асти қўяверинг. Овози ҳам жарангдор. «Оқ қуёним» қўшиғини қойилмақом қилиб айтади. Ўнг оёғи ва қўли яхши ишламайдиган 5-мактабнинг ўқувчиси Жаҳонгир Турсунов айтадиган «Дорбозабон» қўшиғи ҳам кўпчиликка маъқул келади. Жавлон Улуғов, Авазбек Тўраев, Наргиза Турдиматова, Нилуфар Толипова, Муқаддас Мўминова, Мастура Қамчиева... Ҳар бири ўзгача бир олам. Санъатга ошифта бу мурғак қалб эгаларининг ўй-ташвишида, юракларида яшириниб келган ажойиб бир истеъдод, ҳис-ҳаяжон юзага чиқяпти, гуркираяпти. У эзгуликнинг, гўзалликнинг, нафосат оламининг ғунчалари, гулдастаси демак.

— Мени бир нарса қийнамоқда, — дейди даста раҳбари. — Ёрдам берадиган, мурувват кўрсатадиган бир инсонни ёки бирор жамоани учратмаяпмиз. Худога шукр, даромадимиз йўқ эмас, заҳирамизда ҳозир 27 минг сўм пул бор. Ёзда «Ёрдон» оромгоҳида икки ой даста иштирокчилари билан машқ қилдик, дам олдик. Боғчаларда кенг дастурлар қўйиб бердик. Дастамиз дастурини томоша қилган Андижон мебель заводи жамоаси 10 минг сўм берди.' Маблағ керак эмас. Бизга фақат дастамиз аъзоларини 55-мактабга олиб келиб, машқлар ўтказилгач, болаларни яна ўз уйларига элтиб қўйишга транспорт масаласида ёрдам зарур. Бир ойда икки-уч марта машқ ўтказилади, холос. Бизга маблағ, шон-шуҳратнинг кераги йўқ.

Ҳозирги пайтда «Ниҳол» анча бўй-басти билан кўзга ташланиб қолди. Турсунбой Мадалиев эса ҳамон ҳаракатда, интилишда. Даста иштирокчиларига ўз уйидаги чолғу асбобларини чалдириб, ўргатиб машқ қилдиряпти. Иштирокчиларни бир жойга — Водилга жамлаш яна қийин. Бу борада Турсунбойга кўмак берадиган, унинг дастасини қўллаб-қувватлайдиган ҳомий жамоа топилиб қолса ажаб эмас, деган ўйдамиз.

Тўғри, даста фаолиятига катта эътибор бераётганлар ҳам бор. Жумладан, вилоят ойнаи жаҳони орқали «Ниҳол» дастасининг чиқишлари намойиш этилди. Ўзбекистон телекомпаниясининг «Қўшиғим, жон қўшиғим» кўрсатуви бошловчиси, «Булбулча» хор жамоасининг бадиий раҳбари, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Шермат Ёрматов ҳам «Ниҳол» дастаси фаолияти билан қизиқиб қолди.

Ўзбекистон республикасида майиб-мажруҳ,: ногирон болалардан иборат бўлак даста йўқ. «Ниҳол» ягона, ўзига хос даста. Келажакда у дунё бўйлаб қанот ёзиши, овоза бўлиши муқаррар.

Даста раҳбари, ажойиб инсон Турсунбой Мадалиев эса ўз шогирдлари чиқишини, даста шуҳратини вилоят ва республикага ёйиш ўй-ташвиши билан яшаяпти. Энг муҳими, у майиб-мажруҳ, ногирон ва шикаста қалблардаги эзгулик, иштиёқ, ҳавас ва истеъдодни юзага чиқаряпти, яшнатяпти. Бу ҳам ўзига хос бир савоб иш эмасми?!

Собиржон ДАДАХЎЖАЕВ,
Кимёхон БАДАЛОВА.
Фарғона тумани, Водил қишлоғи.

Бонг

МУЗЕЙ МАДАДГА МУҲТОЖ

Пойтахтнинг шундоққина Эски шаҳар ҳудудидаги Соғбон кўчасида жойлашган табиат музейини кўпчилик яхши билса керак. Ушбу ихчамгина пастак бинодаги музей 1876 йили ташкил этилган эди.

Музейнинг бугунги кундаги фаолияти билан яқиндан танишиш мақсадида илмий ходим Срожия опа УМАРОВА билан суҳбатлашдик.

— Бу ерда иш бошлаганимга 20 йил бўлди. Кўриб турганингиздек экспонатлар 11 бўлимдан иборат. Айланишга кирган ҳар бир киши республикамизнинг тарихи, тоғ-адирлари, табиати-ю ер қазилмалари, бор ҳайвону жонзотлари ҳақида тўлиқ маълумотга эга бўлиб кетади.

— Бироқ, бинонинг таъмирга жуда муҳтожлиги шундоққина кўриниб турибди.

— Очиғи биномиз 3—4 йилдан бери таъмирланмайди. Сабаби маблағ йўқ. Табиат музейи республикамизда ягона бўлишига қарамай, унга эътибор жуда кам.

— Срожия опа, кундалик турмушимизда юз бераётган ўзгаришлар музейга келувчилар сонининг камайишига таъсир кўрсатмаяптими!

— Йўқ. Мактаблардан, турли олийгоҳлардан ўқувчилар, талабалар саёҳатга, дарс ўтгани келишади. Афсус, бинонинг ҳолати санитария талабига жавоб бермаганлиги учун чет эллик меҳмонларни кутиб ололмаймиз, уяламиз.

Ҳа, гапирса гап кўп. Бизнингча, Маданият ишлари вазирлиги ўзига қарашли ушбу музейни таъмирлаш учун маблағ ажратиш қувватига эга бўлса керак.

Малика ДАМИНОВА,
ТошДУ талабаси.

ҚОНУН ҲАММАГА БАРОБАР

Яқинда Ўзбекистон Республикаси прокуратурасида республика Бош прокурорининг ўринбосари С. Мирсафоев раислигида, прокуратура ходимларининг Ўзбекистон республикаси Президенти И. Каримовнинг шу йил 9 октябрида халқ депутатлари Сирдарё вилояти Кенгаши сессиясида сўзлаган нутқи муҳокамасига бағишланган кенгайтирилган йиғилиши бўлиб ўтди.

Йиғилишда сўзга чиққан прокуратура ходимлари Президентимизнинг Сирдарё вилоятидаги мавжуд бўлган жиддий камчиликлар, тўғонок бўлиб турган лоқайдлик, ташаббуссизлик, хизматдаги суиистеъмоллар ва кадрларни танлашдаги жиддий хатоларнинг туб илдизини очиб ташлаганлигига алоҳида тўхталиб ўтдилар.

Йиғилишда республика прокуратураси органларининг Президент маърузасидан келиб чиқувчи вазифалари ва унда таъкидланган нуқсонларни бартараф этиш, фаолиятда бундай хатоларни такрорламаслик борасида кенг кўламда тадбирлар ишлаб чиқиш ва амалга оширишга зудлик билан киришиш хусусида тегишли қарор қабул қилинди.

И. ТОШТЕМИРОВ,
Ўзбекистон Республикаси прокуратураси матбуот маркази ходими.

ЁШЛАРДА ҚОН БОСИМИ КАСАЛЛИГИ

УНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ МУМКИН, — ДЕЙДИ ЁШ ОЛИМ ҒАФФОРЖОН ТИЛЛАБОЕВ.

Маълумки, қон босими касаллиги ҳозирги даврда энг кўп тарқалган, оғир кечадиган дарди-бедаво хасталиклардан биридир. Бу инжиқ дардга чалинган одам ишга яроқсиз — «яримжон» бўлиб қолади, ўз вақтида олди олинмаса у тобора кучайиб инфаркт, инсульт деган балоларни бошлаб келади, инсонни ҳалок қилади.

Шунинг учун бу касалликнинг олдини олиш, ўз вақтида, яъни у эндигина бошланаётган пайтда муолажасини қилиш ниҳоятда муҳимдир. Қон босими касаллигининг айниқса ёшлар ўртасида қандай келиб чиқиши, бунга нималар сабаб бўлиши, қандай кечиши ва унинг олдини олиш мумкинлиги тиббиёт фанининг шу кунги долзарб муаммоларидан бири бўлиб қолмоқда. Бутунжаҳон Соғлиқни сақлаш ташкилоти томонидан кун тартибига қўйилган бу муаммони илмий жиҳатдан ўрганиб чиқиш Тошкент Давлат тиббиёт олий билимгоҳи қошидаги юрак хасталиклари илмий текшириш илмгоҳининг илмий ходими, ёш шифокор Ғафforжон Тиллабоев зиммасига тушди.

Ғафforжон ёш бўлса ҳам тиббиёт соҳасида анча тажрибага эга. У бундан ўн йиллар муқаддам Тошкент давлат тиббиёт олий билимгоҳини тугатгач ўзи туғилиб ўсган жой — Фарғона вилояти Риштон туманидаги Бешкапа қишлоғи касалхонасида, сўнг туман марказий шифохонасида ички касалликлар бўйича етакчи мутахассис сифатида иш олиб борди, юзлаб, минглаб беморларнинг дардига шифо топди, қанча бевақт ўлимларнинг олдини олди. Кейинчалик у ўз илмини ошириш учун Тошкентга келиб, юқорида зикр этилган илмгоҳда ишлаб ўз илмини такомиллаштира бошлади. Таниқли тиббиёт олимлари, тиббиёт фанлари доктори Низомиддин Маҳмудов, Тўхтасин Солиевлар унга устозлик қилдилар, йўл-йўриқ кўрсатдилар. У шу илмгоҳнинг директор ўринбосари, профессор Н. Мирзаев раҳбарлигида «Тошкент шаҳри олийгоҳларида таҳсил олаётган талаба ёшлар орасида артериал гипертензиянинг кечиши ва унинг олдини олиш» деган мавзуда илмий тадқиқот иши олиб бора бошлади. Бунинг учун Тошкент Давлат университети, Тошкент техника университети ва Тиббиёт олий билимгоҳидаги неча минглаб талаба-ёшларни кўрикдан ўтказиб, соғлиқларини текшириб чиқди, улар орасидан қон босими касаллигига чалинган уч мингдан ортиқ талаба-ёшларни аниқлаб чиқиб, уч йилдан ортиқроқ вақт мобайнида уларни муттасил кузатиб борди. 16 ёшдан 25 ёшгача бўлган бу ёшларнинг ҳаёт тарзини, майл-истакларини, насл-насабларини, касалликнинг келиб чиқишига сабаб бўлган бошқа ҳолларни эринмасдан, бирма-бир синчиклаб текширди. Тадқиқотчининг аниқлашича, қон босими касаллиги ҳам талаба-ёшлар орасида анча кенг тарқалган, бошқача қилиб айтганда ўнта талаба-ёшдан биттаси шу касалликка мойил экан. Бу хасталик қизлардан кўра йигитлар орасида кўпроқ учраркан. Ақлий меҳнат билан ҳаддан ташқари шуғулланиш, чарчаш, ҳаяжонланиш, ташвиш чекиш бу касалликнинг бош сабабларидан экан. Бу касаллик талаба-ёшларнинг турмуш шароитлари билан ҳам бевосита «алоқадор» экан. Жумладан талабалар нафақаси — стипендия олиш ёки олмаслик, ётоқхонада яшаш ёки хусусий уйда ижарада туриш, ўз вақтида овқатланиш ёки овқатланмаслик ҳам қон босимининг ошиб кетиши ёхуд меъёрида бўлишига таъсир этар экан. Ҳатто овқатланаётган пайтда таомга туз солиш ҳам меъёридан ошса, шу касалликни «чақириши» мумкин экан, энди тамаки чекиш, спиртли ичимликларни истеъмол қилиш эса қон босими касаллигининг «ғирт шериклари» экан. Тадқиқотчи бу касалликка чалинмаслик учун ақлий меҳнат — ўқишни жисмоний иш ва машқлар билан қўшиб олиб бориш, кўпроқ очиқ ҳавода бўлиш, ўзини тута билиш, чекиш ва ичиш каби иллатлардан узоқроқ бўлиш, ҳамма соҳада меъёрни сақлаш кераклигини илмий жиҳатдан бирма-бир баён этиб берди. Талабаларнинг турмуш шароитларининг тобора яхшиланиб, уларга бериладиган нафақаларнинг ошиб бориши ҳам қон босими касаллигининг олдин олишда муҳим омил эканлиги таъкидланади.

Олиб борилган тадқиқот ишлари ҳам илмий, ҳам амалий жиҳатдан аҳамиятга молик бўлиб, бу — айни шу муаммонинг тиббиёт фанида биринчи бор ўрганилганлиги ва илмий хулосалар чиқарилганлиги билан ўлчанса, амалий жиҳатдан эса бу иш натижалари соғлиқни сақлаш идоралари, шифохоналар ва даволовчи шифокорлар учун дастуруламал бўлиб хизмат қила бошлади ва оқибат натижада республикамизда олиб борилаётган муҳим тадбир — соғлом авлод учун қилинаётган саъйи-ҳаракатларга муносиб ҳисса бўлиб қўшилди.

Яқинда Ғафforжон Тиллабоев ўзининг юқоридаги мавзуда олиб борган илмий-тадқиқот ишларини Юрак хасталиклари илмий тадқиқот илмгоҳи Илмий Кенгаши ҳукмига ҳавола қилди. Расмий тақризчилар — тиббиёт фанлари докторлари Б. Маҳмудов, У. Қаюмов ва бошқа олимлар ёш тадқиқотчининг илмий ишига юқори баҳо бердилар. Диссертация ҳимояси ғоят мазмунли, юқори илмий маромда ўтди ва Илмий Кенгаш Ғафforжон Тиллабоевни тиббиёт фанлари номзоди деган илмий унвонга бир овоздан лойиқ деб топди.

Ҳа, ёшлар ўртасида қон босими касаллигининг олдини олиш мумкин. Ёш тадқиқотчи олим Ғафforжон Тиллабоев бу масалага жиддий киришган.

М. ХУДОЙҚУЛОВ,
журналист.

Саломатлик клуби

Келгуси сонда:

- «МАҚТАНЧОҚ» ЙИГИТ.
- ЖУРНАЛИСТНИНГ «ЖУРНАЛИСТ»ГА ЭЪТИРОЗИ.

«Туркистон» газетаси жамоаси таҳририят шарҳловчиси Зиёвуддин Ортиқхўжаевга онаси **Мавжуда ая МУРОДОВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Бош муҳаррир: Ғаффор ҲОТАМОВ.

Таҳрир ҳайъати: М. АБДУСАМАТОВА, А. АҲМЕДОВ (Бош муҳаррир ўринбосари), З. МАМАДАЛИЕВ, Ж. РАЗЗОҚОВ, Қ. РАҲИМОВ, З. РИХСИЕВ (масъул котиб); С. РУСТАМОВ, Б. ЮСУПОВ.

Таъсис этувчилар:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ
ва
"ТУРКИСТОН" ИЖОДИЙ ЖАМОАСИ
газета 1925 йил 8 февралдан "Ёш ленинчи" номи билан чиқа бошлаган.

ТАҲРИРИЯТ:
хатлар ва оммавий ишлар — 32-54-65; ёшлар сиёсати ҳамда фан ва халқ таълими — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-57-52; иқтисод, қишлоқ ёшлари, спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; ахборот ва бадиий безаш — 32-53-98; тижорат — 32-58-48; қабулхона — 32-56-58.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083 Тошкент, Матбуотчилар кўчаси 32-уй.
Нашр кўрсаткичи: 64607

Газетамиз ҳафтанинг чоршанба ва шанба кунлари чиқади.
Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Манзилгоҳи: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00130. Буюртма Г. 591 58752 нусхада босилди, ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти — 24.00 да. Босишга топширилди